

Małgorzata Maria Sydor
Uniwersytet Wrocławski

Jednolity system ochrony patentowej

Wstęp

W ramach Unii Europejskiej jej państwa członkowskie dążą do stopniowej integracji pod względem politycznym, gospodarczym i prawnym. W zakresie prawa patentowego już od dawna próbowano wprowadzić system, który umożliwiłby uzyskanie patentu wywierającego jednolity skutek we wszystkich państwach członkowskich. Przeszkodą w utworzeniu takiego systemu był brak konsensusu odnośnie do jego podstawy prawnej oraz tłumaczeń dokumentacji patentowej. Dopiero pod koniec 2012 r. przyjęto tak zwany pakiet patentowy, który ma wprowadzić jednolity system ochrony patentowej na terytorium większości państw Unii Europejskiej, najprawdopodobniej jeszcze w 2014 r.

Celem niniejszego opracowania jest scharakteryzowanie tego systemu, na który składa się patent europejski o jednolitym skutku oraz Jednolity Sąd Patentowy. Ponadto, w ostatnim punkcie każdego rozdziału wskazano na potencjalne konsekwencje, jakie mogłyby spowodować wprowadzenie przedmiotowego systemu w Polsce, która należy do państw o niskim poziomie innowacyjności.

W punkcie 1 przybliżono genezę utworzenia patentu europejskiego o jednolitym skutku oraz Jednolitego Sądu Patentowego z uwzględnieniem najważniejszych stanowisk w tym temacie na przestrzeni lat. Jednocześnie w punkcie tym omówiono podstawę prawną powstania przedmiotowego systemu oraz zarzuty państw członkowskich, które są jego przeciwnikami.

W punkcie 2 przedstawiono charakterystykę patentu europejskiego o jednolitym skutku, ze szczególnym uwzględnieniem jego systemu językowego oraz skutków, jakie wywrze jego obowiązywanie.

W punkcie 3 omówiono status prawny, strukturę oraz właściwość Jednolitego Sądu Patentowego, który będzie właściwy do rozstrzygania sporów wynikłych zarówno z patentów europejskich, jak i patentów europejskich o jednolitym skutku. Ponadto

w rozdziale tym zostały opisane najważniejsze postanowienia dotyczące postępowania przed nowo powstałym sądem.

1. Utworzenie jednolitego systemu ochrony patentowej

1.1. Geneza jednolitego systemu ochrony patentowej

Początek prac nad utworzeniem unijnego (wcześniej wspólnotowego) systemu patentowego sięga przełomu lat 60. i 70. XX wieku. W 1969 r. Francja wystąpiła z propozycją utworzenia europejskiego patentu dla całego wspólnego rynku, który miał być udzielany przez nowo powstały Europejski Urząd Patentowy (dalej: EUP) w jednej procedurze. W konsekwencji nie przyjęto rozwiązania o charakterze wspólnotowym, lecz 5 października 1973 r. podpisano w Monachium umowę międzynarodową – Konwencję o udzielaniu patentów europejskich¹ (dalej: Konwencja, KPE), która weszła w życie w roku 1977 i choć była wielokrotnie zmieniana, obowiązuje do dzisiaj. Jako pierwsze ratyfikowało ją osiem państw, tj. Francja, Wielka Brytania z Irlandią Północną, Dania, Belgia, Szwajcaria, Luksemburg i Niderlandy. Obecnie stroną KPE jest 38 państw, w tym wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz Szwajcaria, Liechtenstein, Monako, Turcja, Islandia, Republika Macedonii, Chorwacja, Norwegia, San Marino, Albania i Serbia. Konwencja Monachijska nie jest elementem prawa WE/UE, a udzielany na jej podstawie patent europejski nie jest instytucją unijną (wcześniej wspólnotową)². Choć z formalnego punktu widzenia przepisy Konwencji nie tworzą *acquis communautaire*, tj. porządku prawnego Unii, to jednak w praktyce spełniają taką rolę³. Dla przykładu należy wskazać na okoliczność, że w umowach zawieranych przez Wspólnotę z krajami aspirującymi do członkostwa zawarty był obowiązek przystąpienia ich do Konwencji⁴. Stroną konwencji może być każde państwo europejskie, niezależnie od członkostwa w Unii. Patent europejski określa się jako wiązkę patentów, bowiem po udzieleniu rozpada się on na wiązkę patentów o niezależnym bycie, tj. patentów krajowych, z których każdy podlega prawu krajowemu państwa, które uprawniony z patentu wskazał w zgłoszeniu. Konsekwencją uzyskania patentu europejskiego na podstawie jednego zgłoszenia i jednego postępowania przed Europejskim Urzędem Patentowym jest to, że udzielony patent jest skuteczny w tych krajach – stronach Konwencji, które wskazał zgłaszający (zob. więcej punkt 2 podpunkt 2.1).

¹ Dz. U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737.

² A. Nowicka, *Kontrowersje dotyczące utworzenia jednolitej ochrony patentowej i Jednolitego Sądu Patentowego. Analiza prawna*, „Rzecznik Patentowy” nr 2–4/2011, 2012, s. 22.

³ M. du Vall, *Prawo patentowe*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2008, s. 85.

⁴ *Ibidem*.

Przez kolejne lata wielokrotnie próbowano zharmonizować w ramach Wspólnoty Europejskiej (dalej: WE), a później Unii Europejskiej (dalej: UE) zasady udzielania oraz sposób rozstrzygnięcia sporów w zakresie naruszeń oraz ważności patentów. W szczególności szukano konsensusu w kwestii uregulowania rozwiązania problemu wysokich kosztów tłumaczeń zgłaszanej dokumentacji patentowej⁵ oraz jednej, wspólnej dla wszystkich państw członkowskich WE/UE procedury ochrony praw z patentu⁶.

Niestety, pomimo usilnych starań nie udało się pogodzić interesów wszystkich państw przez ponad kolejnych 30 lat. Na omówienie zasługuje jednak kilka rozwiązań, które na przestrzeni lat próbowano wdrożyć. W tym zakresie można wyróżnić pierwszą, po ustanowieniu konwencji monachijskiej, próbę stworzenia patentu wspólnotowego. I tak już w 1975 r. w Luksemburgu państwa ówczesnej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej zawarły Konwencję o patencie europejskim dla wspólnego rynku, zwaną również konwencją luksemburską⁷. Choć rozstrzygnięcie sporów patentowych nadal miało być powierzone sądom krajowym, to kwestia unieważnienia patentów miała zostać powierzona izbie odwoławczej w Europejskiej Organizacji Patentowej (dalej: EOP), której decyzje podlegałyby następnie zaskarżeniu do Trybunału Sprawiedliwości WE. Ponadto sądy krajowe miałyby kompetencję do unieważnienia patentu w sytuacji wniesienia przez pozwanego o naruszenie patentu powództwa wzajemnego z wnioskiem o unieważnienie tego patentu. Konwencja luksemburska miała obejmować wszystkie państwa Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej bez wyjątków. Przez to, że nie ratyfikowały jej Dania i Irlandia, nie weszła jednak w życie⁸.

Na szczególną uwagę zasługuje również przedstawiony w sierpniu 2000 r. przez Komisję Europejską projekt rozporządzenia⁹ Parlamentu Europejskiego (dalej: PE) i Rady w sprawie patentu wspólnotowego¹⁰, który dał początek nowej koncepcji, opartej

⁵ Zgodnie z przepisami konwencji monachijskiej, o ile przepisy prawa krajowego państwa członkowskiego tego wymagają, uprawniony z patentu europejskiego zobowiązany jest w określonym terminie do złożenia w urzędzie krajowym tłumaczenia patentu europejskiego na język urzędowy tego państwa, w którym chce chronić swój wynalazek. Dla przykładu należy wskazać, że zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej „uprawniony z patentu europejskiego jest obowiązany złożyć w Urzędzie Patentowym RP tłumaczenie patentu europejskiego na język polski w terminie trzech miesięcy od daty opublikowania przez Europejski Urząd Patentowy informacji o jego udzieleniu”.

⁶ Obecnie w sytuacji naruszenia patentu, uprawniony może dochodzić swoich praw przed sądem kraju, w którym zaobserwowano naruszenie według przepisów tego kraju.

⁷ M. du Vall, *Prawo patentowe*, s. 89.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Formuła rozporządzenia Rady to typowy akt prawa unijnego o bezpośredniej skuteczności w państwach członkowskich; zob. art. 288 TFUE: „W celu wykonania kompetencji Unii instytucje przyjmują rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, zalecenia i opinie. Rozporządzenie ma zasięg ogólny. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowalne we wszystkich Państwach Członkowskich [...]”.

¹⁰ Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich (dalej: Dz. Urz. WE) C 337 E z 28.11.2000 r., s. 278.

na rozporządzeniu, a nie jak dotąd na umowie międzynarodowej¹¹. Rozporządzenie przewidywało stworzenie patentu wspólnotowego, skutecznego w całej Unii, o jednolitym, autonomicznym charakterze. Zgłoszenie o udzielenie patentu wspólnotowego miało być dokonane do Europejskiego Urzędu Patentowego w jednym z trzech języków procedury, tj. angielskim, niemieckim lub francuskim. Na pozostałe dwa języki zgłaszający musiałby przetłumaczyć wyłącznie zastrzeżenia patentowe i to dopiero po udzieleniu patentu. Choć rozwiązanie to nie uzyskało poparcia wśród państw członkowskich¹², należy zaznaczyć, że zyskało aprobatę wśród przedstawicieli przemysłu, tj. potencjalnych zgłaszających, przede wszystkim ze względu na znaczne obniżenie kosztów związanych z tłumaczeniami całego zgłoszenia¹³.

W roku 2003, w oparciu o wspólną myśl polityczną, Rada w dokumencie nr 7159/03 wysłała z propozycją rozwiązania przewidującego wymóg tłumaczeń na wszystkie języki Unii Europejskiej tylko zastrzeżeń patentowych¹⁴. Tę koncepcję również odrzucono ze względu na jej złożoność oraz na mimo wszystko nadal wysokie koszty, które musieliby ponieść użytkownicy patentów. Przeciwno zaprezentowanemu rozwiązaniu głosowały delegacje: francuska, niemiecka, portugalska i hiszpańska, delegacja włoska wstrzymała się od głosu¹⁵.

Wobec konieczności utworzenia jednolitego sądownictwa postępującą stagnację zahamowała w listopadzie 2003 r. powołana w ramach Europejskiej Organizacji Patentowej¹⁶ grupa robocza do spraw rozwiązywania sporów patentowych, która opracowała projekt scentralizowanego europejskiego systemu sądowego do spraw patentów – European Patent Litigation Agreement (dalej: EPLA)¹⁷. Projekt zakładał, że dotychczasowy system oparty na licznych sądach krajowych zastąpi skonsolidowany Europejski Sąd Patentowy, którego urzeczywistnione funkcjonowanie doprowadziłoby do ujednoczenia orzecznictwa, a to z kolei zwiększałoby pewność prawa. Mimo wielu przychylnych głosów, w tym również użytkowników patentów, EPLA nigdy nie weszła w życie¹⁸.

¹¹ Oficjalna strona Ministerstwa Gospodarki <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Jednolity+patent+europejski/Historia+prac+nad+jednolitym+patentem+UE> (stan na dzień 10.05.2013 r.).

¹² Przeciwno przyjęciu rozporządzenia głosowały: Francja, RFN, Hiszpania i Portugalia, a Włochy wstrzymały się od głosu.

¹³ DZ. Urz. WE C 337 E z dnia 28.11.2000 r., s. 278.

¹⁴ Zastrzeżenia patentowe stanowią element opisu patentowego oraz zgłoszeniowego, a ich funkcją jest definiowanie zakresu ochrony patentowej wynalazku.

¹⁵ Zob. dokument Rady nr 9586/04 z dnia 15.06.2004 r.

¹⁶ Z ang. *European Patent Organization*, ustanowiona na mocy Konwencji o udzielaniu patentów europejskich. Głównym celem działania organizacji jest udzielanie patentów europejskich oraz zrzeszanie państw uznających płynącą z patentów ochronę wynalazków na swoim terytorium.

¹⁷ Miała stanowić protokół dodatkowy do Konwencji o udzielaniu patentów europejskich.

¹⁸ Oficjalna strona Ministerstwa Gospodarki <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Jednolity+patent+europejski/Historia+prac+nad+jednolitym+patentem+UE> (stan na 10.04.2014 r.).

Dalsze etapy prac nad jednolitym patentem Unii Europejskiej¹⁹ również były oparte na formule rozporządzenia oraz art. 118 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE)²⁰, który wyraża dyspozycję dla Parlamentu Europejskiego i Rady ustanowienia środków dotyczących tworzenia europejskich praw własności intelektualnej w celu zapewnienia jednolitej ochrony praw własności intelektualnej w Unii, utworzenia scentralizowanych na poziomie Unii systemów zezwoleń, koordynacji i nadzoru. Ponadto, na podstawie akapitu drugiego, Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą prawodawczą, ustanawia w drodze rozporządzeń systemy językowe dotyczące europejskich praw własności intelektualnej²¹.

Na omówienie zasługuje ostatnia wersja projektu rozporządzenia zawarta w dokumencie Rady nr 16113/09 ADD 1²² w sprawie patentu unijnego, zgodnie z którym patent unijny miał być patentem europejskim, udzielonym przez Europejski Urząd Patentowy na podstawie Konwencji o udzielaniu patentów europejskich, wyznaczający Unię jako miejsce ochrony. Patent ten miał wywierać w całej Unii jednakowy skutek, co oznaczało również, że tylko dla całej Unii miał być udzielony, ograniczony, przeniesiony czy też unieważniony. Jego autonomiczny charakter miał wyrażać się w podleganiu tylko przepisom rozporządzenia oraz ogólnym zasadom prawa Unii. Wyjątek, tj. zastosowanie konwencji monachijskiej, miał dotyczyć jedynie zakresu nieuregulowanego rozporządzeniem. Wraz z utworzeniem patentu unijnego do EOP oraz do Konwencji o udzielaniu patentów europejskich miała przystąpić Unia Europejska²³. W zakresie rozstrzygania sporów patentowych miał zostać utworzony na podstawie umowy międzynarodowej zawartej pomiędzy państwami członkowskimi, Unią Europejską oraz państwami trzecimi – stronami Konwencji o udzielaniu patentów europejskich – sąd do spraw patentów europejskich i wspólnotowych²⁴. Projekt takiego porozumienia, mający utworzyć scentralizowany sąd, został zawarty w dokumencie Rady nr 7928/09 z 23.03.2009 r.²⁵, jednakże z powodu wystąpienia wątpliwości zgodności rzezonego porozumienia z prawem unijnym, a dokładnie z postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (dalej TWE), nie doszło do jego zawarcia. W przedmiocie rzezonych niezgodności wypowiedział się Europejski Trybunał Sprawiedliwości (obecnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej;

¹⁹ Od dnia 1.12.2009 r., tj. wraz z wejściem w życie Traktatu z Lizbony, „patent wspólnotowy” (*Community patent*) zaczęto nazywać „patentem Unii Europejskiej” (*European Union patent*).

²⁰ A. Nowicka, *Kontrowersje dotyczące utworzenia jednolitej ochrony patentowej...*, s. 57.

²¹ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej (dalej: Dz. Urz. UE) C 83 z 30.03.2010 r.

²² Dokument dostępny pod adresem: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/09/st16/st16113.pl09.pdf> (stan na dzień 10.04.2014 r.).

²³ *Ibidem*.

²⁴ Projekt porozumienia w sprawie utworzenia tego sądu został zawarty w dokumencie Rady nr 7928/09 z 23.03.2009 r. W związku z wejściem w życie traktatu z Lizbony i zmianą nazewnictwa sąd ten miał być określany jako sąd do spraw patentów europejskich i patentów Unii Europejskiej.

²⁵ Dokument dostępny pod adresem: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/09/st07/st07928.pl09.pdf> (stan na dzień 10.04.2014 r.).

dalej: Trybunał, TSUE) w opinii nr 1/09 z dnia 8 marca 2011 r.²⁶ udzielonej w odpowiedzi na wniosek Rady nr 1/09²⁷, którego podstawą był art. 300 ust. 6 TWE – obecnie art. 218 ust 11 TFUE. Na zadane pytanie o zgodność wspomnianego projektu z traktatami Trybunał orzekł, że porozumienie ustanawiające jednolity system rozstrzygania sporów patentowych w postaci sądu do spraw patentów europejskich i wspólnotowych nie jest zgodne z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE) i TFUE.

Argumentując powyższe, Trybunał w pierwszej kolejności odniósł się do wysuwanych przez niektóre państwa członkowskie twierdzeń, zgodnie z którymi na przeszkodzie zamierzonemu przekazaniu kompetencji mogłyby stać art. 262²⁸ i 344²⁹ TFUE. Przede wszystkim w opinii wskazano, że chociaż art. 262 TFUE pozwala na powierzenie Trybunałowi niektórych kompetencji, które miałyby zostać przekazane sądowi patentowemu, to jednak powołanie jednolitego sądownictwa w dziedzinie patentów jest możliwe także w trybie innym niż przewidziany w postanowieniu. Co więcej, Trybunał podkreślił, że rzeczony artykuł nie ustanawia monopolu Trybunału w dziedzinie własności intelektualnej i nie przesądza o wyborze systemu sądowniczego, w którego ramach powinny być rozstrzygane spory w zakresie tytułów własności intelektualnej. W zakresie art. 344 TFUE, Trybunał również stanął na stanowisku, iż nie stanowi on przeszkody w utworzeniu sądu patentowego, ponieważ właściwość przyznana sądowi patentowemu dotyczyłaby jedynie związanych z patentami sporów między jednostkami, a nie jak to ma miejsce w wyżej wskazanym artykule – wykładni i stosowania traktatów.

W dalszej części opinii Trybunał wypowiedział się krytycznie w stosunku do przedstawionego porozumienia i jego zgodności z podstawowymi elementami porządku prawnego i systemu sądowniczego Unii w kształcie, jaki został im nadany na mocy traktatów założycielskich i orzecznictwa Trybunału. W tej mierze wskazał przede wszystkim na nadrzędność prawa Unii względem prawa krajowego, bezpośrednią skuteczność wielu przepisów, czuwanie Trybunału i państw członkowskich nad poszanowaniem porządku prawnego i systemu sądowniczego Unii, zapewnianie przez sądy krajowe i Trybunał pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich oraz ochrony praw podmiotowych wywodzących się z prawa Unii.

²⁶ Dz. Urz. UE C 211 z 16.07.2011 r.

²⁷ Dz. Urz. UE C 220 z 12.09.2009 r.

²⁸ Art. 262 TFUE stanowi: „Bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów, Rada stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą prawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć postanowienia w sprawie przyznania Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w określonym przez nią zakresie, właściwości w odniesieniu do sporów dotyczących stosowania aktów przyjętych na podstawie Traktatów, które tworzą europejskie tytuły prawne w dziedzinie własności intelektualnej. Postanowienia te wchodzi w życie po ich zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi”.

²⁹ Art. 344 TFUE stanowi: „Państwa Członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania Traktatów procedurze rozstrzygania innej niż w nich przewidziana”.

Następnie Trybunał przywołał newralgiczne dla przedstawionego zagadnienia cechy sądu patentowego, który powstałby na podstawie przedmiotowego porozumienia. Podkreślił, iż zgodnie z postanowieniami art. 15 projektu porozumienia sądowi patentowemu przysługiwałaby wyłączna właściwość do rozstrzygania licznych rodzajów powództw³⁰ wnoszonych przez jednostki w dziedzinie patentów. Ponadto, zgodnie z art. 14a projektu sąd patentowy przy wykonywaniu swoich funkcji byłby zobowiązany do dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii, a zgodnie z art. 48 pkt 1 projektu w sytuacji, kiedy uzna to za konieczne do wydania wyroku, mógłby się zwrócić do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami w trybie prejudycjalnym.

Ostatecznie Trybunał stwierdził, iż powołanie i funkcjonowanie rzeczonoego sądu pozbawiłoby instytucje Unii oraz państw członkowskich kompetencji przyznanych im na mocy traktatów. W szczególności wskazał, że to, iż sąd patentowy mógłby dokonywać wykładni i stosowania instrumentów prawa Unii takich jak rozporządzenia i dyrektywy dotyczące innych systemów własności intelektualnej oraz reguły TFUE, mogłoby doprowadzić do sytuacji, w której sąd patentowy byłby zmuszony rozstrzygnąć zawisły przed nim spór pod kątem praw podstawowych i ogólnych zasad prawa Unii, a nawet zbadać ważność aktu Unii. Co więcej, przeniesienie wyłącznej właściwości do rozstrzygania sporów patentowych na organ sądowy utworzony w drodze umowy międzynarodowej pozbawiłoby sądy krajowe możliwości stosowania prawa Unii, w tym przede wszystkim zawartej w art. 267 TFUE możliwości występowania z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału. Co za tym idzie, Trybunał również zostałby pozbawiony swoich podstawowych kompetencji, tj. właściwości do udzielania w ramach trybu prejudycjalnego odpowiedzi na zadawane przez te sądy pytania. Ponadto, nowo powstały sąd, który nie byłby osadzony w instytucjonalnych i sędowniczych ramach Unii, dokonywałby wykładni i stosowania prawa Unii Europejskiej, nie zapewniając jednocześnie gwarancji pierwszeństwa tego prawa, z pominięciem kontroli TSUE. W konsekwencji wyżej przedstawionych okoliczności przemawiających na niekorzyść przedstawionego

³⁰ Zgodnie z art. 15 projektu porozumienia „Właściwość sądu: 1. Sąd ma jurysdykcję wyłączną w odniesieniu do: a) powództw dotyczących faktycznych lub potencjalnych naruszeń patentów oraz dodatkowych świadectw ochronnych i związanych z nimi środków obrony, w tym roszczeń wzajemnych dotyczących licencji, a1) powództw dotyczących oświadczeń o naruszeniu [stwierdzenia braku naruszenia] prawa; b) powództw w sprawie środków i nakazów tymczasowych i ochronnych [zabezpieczających], c) powództw dotyczących roszczeń wzajemnych w sprawie uchylecia [powództw lub roszczeń wzajemnych dotyczących unieważnienia] patentów, d) powództw o odszkodowanie lub zadośćuczynienie [naprawienie szkody] wynikających z ochrony tymczasowej udzielonej w związku z publikacją wniosku patentowego, e) powództw dotyczących stosowania wynalazku przed udzieleniem patentu lub dotyczących prawa opartego na wcześniejszym stosowaniu patentu, f) powództw dotyczących udzielania lub uchylecia [wniosków o udzielenie lub cofnięcie] licencji przymusowych w odniesieniu do patentów wspólnotowych, oraz g) powództw dotyczących odszkodowań za licencje [powództw o naprawienie szkody związanych z licencjami] [...]. 2. Sądy krajowe umawiających się państw są właściwe w zakresie powództw dotyczących patentów wspólnotowych i patentów europejskich, które nie wchodzą w zakres wyłącznej właściwości Sądu”.

projektu porozumienia, jak już wcześniej wspomniano, Trybunał orzekł o jego niezgodności z postanowieniami Traktatów.

Niezależnie jednak od wyżej opisanych prób ustanowienia jednolitego systemu patentowego pod koniec 2010 r. niektóre państwa członkowskie wystąpiły z nową inicjatywą ustanowienia patentu unijnego w oparciu o instytucję wzmocnionej współpracy (zob. szerzej w podpunkcie 1.2. niniejszego punktu), wyrażoną w art. 20 TUE i art. 326–334 TFUE³¹. W wyniku podjętych działań decyzją z dnia 10 marca 2011 r., tj. dwa dni po wydaniu negatywnej opinii Trybunału Sprawiedliwości UE nr 1/09, Rada upoważniła państwa członkowskie³² do podjęcia wzmocnionej współpracy w celu utworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej³³ (dalej: decyzja upoważniająca). W konsekwencji powstały dwa projekty rozporządzeń wprowadzających wzmocnioną współpracę w dziedzinie utworzenia jednolitej ochrony patentowej³⁴ oraz w zakresie ustaleń dotyczących języka³⁵. Natomiast w zakresie sądowego rozstrzygania sporów patentowych w dniu 14 czerwca 2011 r. węgierska prezydencja Rady przedstawiła w dokumencie nr 11533/11 projekt porozumienia o Jednolitym Sądzie Patentowym (dalej porozumienie JSP). Projekt ten był następnie wielokrotnie zmieniany, aż w końcu jego ostateczna wersja została przyjęta w dokumencie Rady nr 16351/2012 z dnia 11 stycznia 2013 r. Zgodnie z postanowieniami porozumienia Jednolity Sąd Patentowy (dalej JSP) powstanie na podstawie umowy międzynarodowej, która zostanie zawarta między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, bez udziału samej Unii, a także bez udziału tych państw – stron Konwencji o udzielaniu patentów europejskich, które nie należą do Unii³⁶. Wyłączenie Unii z możliwości bycia stroną przedmiotowej umowy okazało się remedium na zastrzeżenia Trybunału zawarte w opinii nr 1/09 z dnia 8 marca 2011 r., przez to, że umowa ta nie będzie częścią prawa unijnego, a zatem Trybunał nie będzie mógł dokonywać wykładni jej postanowień³⁷. Tym samym działalność JSP nie ograniczy kompetencji państw członkowskich do występowania z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału, a tego z kolei właściwości do udzielania na nie odpowiedzi.

Ostatecznie w wyniku wyżej opisanych działań w dniu 17 grudnia 2012 r. przyjęto rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 1257/2012 wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony

³¹ KOM (2010) 790 (*Proposal for a Council decision authorising enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection*).

³² Wzmocniona współpraca obejmuje 25 państw członkowskich UE, z wyjątkiem Włoch i Hiszpanii.

³³ Dz. Urz. UE L 76 z 22.03.2011 r., s. 53 (decyzja nr 2011/167/UE).

³⁴ KOM (2011) 215.

³⁵ KOM (2011) 216.

³⁶ A. Nowicka, *Finalizacja procesu tworzenia jednolitej ochrony patentowej i Jednolitego Sądu Patentowego*, tekst dostępny pod adresem: http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/nie_dla_pat_jed/A.N._Jednolity_patent.Aktualizacja.listopad_2012.pdf (stan na dzień 10.04.2014 r.).

³⁷ *Ibidem*.

patentowej³⁸ oraz rozporządzenie Rady UE nr 1260/2012 wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej w odniesieniu do mających zastosowanie ustaleń dotyczących tłumaczeń³⁹. Oba rozporządzenia weszły w życie 20 stycznia 2013 r. i mają być stosowane od dnia wejścia w życie porozumienia JSP⁴⁰. Natomiast tekst porozumienia w sprawie JSP, sprostowany w dokumencie Rady nr 16351/12 COR 1 z dnia 29.01.2013 r. oraz nr 16351/12 COR 3 z dnia 8.02.2013 r., został podpisany przez 24 pełnomocników⁴¹ umawiających się państw członkowskich w dniu 19 lutego 2013 r.⁴² Oprócz Hiszpanii i Włoch porozumienia nie podpisała również Chorwacja oraz początkowo także Bułgaria, która ostatecznie w dniu 5 marca 2013 r. przystąpiła do umowy. Aby porozumienie weszło w życie, musi je ratyfikować 13 państw członkowskich, w tym Francja, Niemcy i Wielka Brytania. Jak tylko się to stanie, państwa, które ratyfikowały porozumienie, będą stanowić wspólny obszar patentowy.

1.2. Podstawa prawna ustanowienia systemu jednolitej ochrony patentowej

Znamienna dla powstania systemu jednolitej ochrony patentowej okazała się instytucja wzmocnionej współpracy, uregulowana w prawie pierwotnym Unii Europejskiej, tj. art. 20 TUE⁴³ oraz art. 326–334 TFUE⁴⁴ i z tej właśnie przyczyny zasługuje na osobne omówienie.

Konstrukcja wzmocnionej współpracy została wprowadzona do traktatów w dniu 1 maja 1999 r. przez Traktat z Amsterdamu⁴⁵, a następnie doprecyzowana przez Traktat z Nicei⁴⁶ oraz Traktat z Lizbony⁴⁷. Instytucja ta została stworzona w celu pogłębiania współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w ramach kompetencji niewyłącznych Unii Europejskiej. Oznacza to, że część lub wszystkie państwa członkowskie mogą podjąć współpracę w obrębie którejś z polityk europejskich w zakresie szerszym, niż to zostało przewidziane w traktatach. Akty przyjęte w ramach wzmocnionej współpracy nie stanowią jednak integralnej części *acquis communautaire*, lecz mają zastosowanie jedynie do uczestniczących w niej państwach członkowskich.

³⁸ Dz. Urz. UE L 361 z 31.12.2012 r., s. 1–8.

³⁹ *Ibidem*, s. 89–92.

⁴⁰ Porozumienie wejdzie w życie 1.01.2014 r. albo pierwszego dnia czwartego miesiąca, po tym jak ratyfikuje je 13. z kolei państwo lub wejdą w życie zmiany do rozporządzenia Rady UE nr 1215/12 z dnia 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (opubl. dnia 20.12.2012 r. w Dz. Urz. UE L 351, s. 1–32).

⁴¹ Porozumienia nie podpisały trzy kraje: Polska, Hiszpania i Bułgaria.

⁴² Dokument Rady nr 16221/12 PI 145 COUR 73.

⁴³ Wersja skonsolidowana Traktatu o Unii Europejskiej Dz. Urz. C 326/13 z 2012 r.

⁴⁴ Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Dz. Urz. C 83/47 z 2010 r., s. 47.

⁴⁵ Dz. Urz. UE C 340 z dnia 10.11.1997 r., s. 1–144.

⁴⁶ Dz. Urz. UE C 80 z dnia 10.03.2001 r., s. 1–87.

⁴⁷ Dz. Urz. UE C 306 z dnia 17.12.2007 r., s. 1–271.

U podstaw wprowadzenia mechanizmu wzmocnionej współpracy leży przede wszystkim wykorzystanie ambicji państw członkowskich w celu ochrony interesów Unii oraz wzmocnienie procesu jej integracji. Państwa, które zdecydują się na pogłębienie współpracy w danym temacie, mogą korzystać z instytucji Unii i wykonywać jej kompetencje, stosując odpowiednie postanowienia Traktatów⁴⁸. Zgodnie z art. 327 TFUE wzmocniona współpraca nie narusza kompetencji, praw i obowiązków państw członkowskich, które w niej uczestniczą. Ważne jest to, że ma ona strukturę otwartą, co oznacza, że od chwili jej ustanowienia inne państwa członkowskie również mogą do niej dołączyć, pod warunkiem spełnienia ewentualnych wymogów uczestnictwa określonych w tzw. decyzji upoważniającej⁴⁹. Należy podkreślić, iż z nałożonym na państwa, które podjęły wzmocnioną współpracę, nakazem poszanowania praw i obowiązków państw członkowskich niebiorących w niej udziału, koreluje obowiązek, nałożony na te ostatnie, nieutrudniania wprowadzenia wzmocnionej współpracy w życie przez uczestniczące państwa członkowskie (art. 327 TFUE zd. 2). Powstrzymywanie się od działań naruszających interesy pozostałych państw członkowskich, zarówno ze strony państw uczestniczących, jak i nieuczestniczących we wzmocnionej współpracy prowadzi do tego, że wzmocniona współpraca będzie przynosić korzyści wszystkim państwom członkowskim⁵⁰. Poszanowanie kompetencji państw członkowskich nieuczestniczących we wzmocnionej współpracy powinno być zapewnione zarówno w momencie podejmowania decyzji o wyrażeniu zgody na jej rozpoczęcie, jak i później w trakcie jej funkcjonowania. To ostatnie zagwarantowane jest przez przyznane przez art. 330 TFUE prawo udziału wszystkich członków Rady w jej obradach dotyczących wzmocnionej współpracy⁵¹.

Ogólna zasada podjęcia wzmocnionej współpracy została wyrażona w art. 326 TFUE, zgodnie z którym wzmocniona współpraca nie może zagrażać rynkowi wewnętrznemu ani spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii. Ponadto, nie może ona stanowić przeszkody ani dyskryminacji w handlu między państwami członkowskimi ani prowadzić do zakłócenia konkurencji między nimi. Poza tym, aby mogło dojść do zawiązania wzmocnionej współpracy, chęć jej nawiązania musi wyrazić przynajmniej dziewięć państw członkowskich⁵².

Wzmocniona współpraca co do zasady⁵³ rozpoczyna się od złożenia przez państwa członkowskie zainteresowane jej podjęciem wniosku do Komisji, w którym określają

⁴⁸ Zob. art. 20 TUE.

⁴⁹ Zob. art. 328 TFUE.

⁵⁰ M. Szwarc, *Zróżnicowana integracja i wzmocniona współpraca w prawie Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2005, s. 203.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² Zob. art. 20 pkt 2 TUE.

⁵³ Wyjątek dotyczy współpracy działającej w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

zakres zastosowania i cele przewidywanej wzmocnionej współpracy⁵⁴. Następnie Komisja może przedstawić wniosek Radzie, która po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego ma kompetencję do udzielenia upoważnienia do podjęcia wzmocnionej współpracy⁵⁵. Zgodnie z art. 20 pkt 2 TUE decyzję upoważniającą do podjęcia wzmocnionej współpracy Rada podejmuje w ostateczności, jeżeli ustali, że cele takiej współpracy nie mogą zostać osiągnięte w rozsądnym terminie przez Unię jako całość.

W zakresie podjęcia wzmocnionej współpracy w celu utworzenia jednolitego systemu patentowego na głębszą współpracę zdecydowało się 25 państw członkowskich, bez Hiszpanii i Włoch, których stanowisko zostało opisane poniżej.

1.3. Zarzuty Hiszpanii i Włoch przeciwko utworzeniu jednolitego systemu ochrony patentowej za pomocą mechanizmu wzmocnionej współpracy

Wprowadzenie jednolitego systemu ochrony patentowej opartego na instytucji wzmocnionej współpracy od samego początku było negatywnie oceniane przez dwa państwa – Hiszpanię i Włochy. Ostatecznie państwa te zaskarżyły do TSUE decyzję Rady z dnia 10 marca 2011 r. upoważniającą do podjęcia wzmocnionej współpracy, żądając stwierdzenia jej nieważności. Hiszpania wniosła swą skargę jako pierwsza, tj. w dniu 3 czerwca 2011 r.⁵⁶ Natomiast Włochy wszczęły postępowanie przeciwko Radzie parę dni później, tj. 10 czerwca 2011 r.⁵⁷

Zarówno skarga Hiszpanii, jak i Włoch odnosiła się przede wszystkim do art. 20 ust. 1 TUE. Oba państwa wyraziły stanowisko, że wprowadzenie wzmocnionej współpracy w dziedzinie utworzenia jednolitego patentu narusza treść rzeczzonego artykułu. Hiszpania wskazała, że naruszenie to przejawia się w tym, iż wzmocniona współpraca nie jest ostatecznym środkiem do utworzenia jednolitego patentu, ani też nie spełnia celów przewidzianych w TUE. Włochy w swej skardze doprecyzowały, że „Rada zezwoliła na procedurę wzmocnionej współpracy wykraczając poza granice przewidziane w art. 20 ust. 1 akapit pierwszy TUE, zgodnie z którym wzmocniona współpraca może zostać ustanowiona jedynie w ramach kompetencji niewyłącznych Unii. Tymczasem Unia posiada wyłączne kompetencje w zakresie tworzenia «europejskich praw własności intelektualnej», których podstawą jest art. 118 TFUE”. Poza tym w dalszej części uzasadnienia swoich zarzutów Włochy wskazały, że wzmocniona współpraca stoi również w sprzeczności z art. 20 ust. 1 akapit drugi TUE, ponieważ decyzja upoważniająca Rady nie wzmacnia procesu integracji Unii.

⁵⁴ Zob. art. 329 TFUE.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ Sprawa C-274/11 *Królestwo Hiszpanii przeciwko Radzie Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 219 z 23.07.2011 r.

⁵⁷ Sprawa C-295/11 *Republika Włoch przeciwko Radzie Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 232 z 6.08.2011 r.

Oba skarżące państwa zajęły również stanowisko w zakresie naruszenia art. 326 TFUE poprzez wprowadzenie wzmocnionej współpracy w dziedzinie patentów. Z punktu widzenia Hiszpanii „wzmocniona współpraca w niniejszym przypadku narusza zasadę niedyskryminacji, rynek wewnętrzny oraz spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną, dyskryminując handel pomiędzy państwami członkowskimi i prowadząc do zakłócenia kompetencji”. Włochy natomiast przedstawiły zdanie, że „zezwolenie na wzmocnioną współpracę w niniejszym przypadku prowadzi do przeciwnych skutków lub w każdym razie skutków niezgodnych z celami, dla których instytucja ta została ustanowiona w traktatach. W zakresie, w jakim wspomniane upoważnienie jest niezgodne, jeśli nie z brzmieniem to przynajmniej z duchem art. 118 TFUE, narusza ono art. 326 ust. 1 TFUE stanowiący, iż wzmocniona współpraca jest podejmowana w poszanowaniu traktatów i prawa Unii”. Ponadto, w zakresie uchybień rzeczonego artykułu poprzez decyzję upoważniającą Rady, Włochy stwierdziły że narusza ona „rynek wewnętrzny, wprowadzając przeszkody w handlu między państwami członkowskimi i dyskryminację wśród przedsiębiorstw oraz prowadząc do zakłócenia konkurencji”.

Republika Włoska zarzuciła również, że „decyzja upoważniająca została podjęta bez odpowiedniego zbadania kwestii dotyczących tzw. last resort i bez należytego uzasadnienia w tym względzie”. Natomiast Królestwo Hiszpanii w swej skardze jako główny argument wskazało, że posłużenie się mechanizmem wzmocnionej współpracy w tym przypadku stanowi „nadużycie władzy [...] w sytuacji, gdy nie służy ono integracji wszystkich państw członkowskich, lecz ma na celu uniknięcie negocjacji z państwem członkowskim, narzucając mu rozwiązanie wyłączenia [...]”. Tym samym Hiszpania wskazała również na naruszenie art. 327 TFUE, wyrażając opinię, że „wzmocniona współpraca narusza prawa Królestwa Hiszpanii, które w niej nie uczestniczy”. Doprecyzowując, należy wskazać, że w ocenie obu państw zostały one wykluczone z negocjacji dotyczących systemu językowego jednolitego patentu, a co za tym idzie ze wzmocnionej współpracy w celu obejścia wymogu jednomyślności. Na uwagę zasługuje również argument Hiszpanii, że decyzja Rady stanowi „naruszenie systemu prawnego UE poprzez brak przewidzenia systemu rozwiązywania sporów dotyczących tytułów prawnych podlegających prawu Unii”.

W przedmiocie przedstawionych wyżej zarzutów Królestwa Hiszpanii i Republiki Włoskiej oraz późniejszych pism procesowych składanych przez te państwa Trybunał ustosunkował się dopiero w wyroku z dnia 16 kwietnia 2013 r.⁵⁸, tj. w trzy miesiące po tym, jak rozporządzenia wprowadzające wzmocnioną współpracę w tej dziedzinie weszły w życie. Trybunał podzielił zarzuty przedstawione przez Hiszpanię i Włochy na 5 grup i wyraził swoje stanowisko w odniesieniu do każdego z argumentów.

⁵⁸ Pełny tekst opinii dostępny pod adresem: <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62011CJ0274&lang1=pl&lang2=EN&type=NOT&ancre=>

W pierwszej kolejności Trybunał odniósł się do zarzutu dotyczącego braku kompetencji Rady do upoważnienia państw członkowskich do podjęcia omawianej wzmocnionej współpracy. Trybunał zarzut ten oddalił, twierdząc, że TFUE upoważnia Unię do tworzenia w ramach rynku wewnętrznego europejskich praw własności intelektualnej oraz przyjmowania systemów językowych, które są ściśle związane ze stworzeniem tych praw oraz scentralizowanych na poziomie Unii systemów zezwoleń, koordynacji i nadzoru. Trybunał podkreślił, że twierdzenia obu państw, jakoby kompetencje przyznane przez art. 118 TFUE należały do dziedziny „reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego”, wymienionej w art. 3 ust. 1 lit. b TFUE, a co za tym idzie do wyłącznej kompetencji Unii, nie mają podstaw. W tym zakresie wskazał, że jakkolwiek bezsporne jest, że przepisy w dziedzinie własności intelektualnej mają podstawowe znaczenie dla utrzymania niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym, to nie stanowią one „reguł konkurencji” w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. b TFUE, który wśród kompetencji wyłącznych Unii wymienia właśnie ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału zakres i warunki wykonywania kompetencji Unii w dziedzinie „reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego” są określone w części trzeciej tytułu VII rozdziału 1 traktatu TFUE, a w szczególności w art. 101–109 TFUE. Uznanie, że art. 118 TFUE stanowi część wspomnianej dziedziny, byłoby zatem sprzeczne z treścią art. 2 ust. 6 TFUE („zakres i warunki wykonywania kompetencji Unii określają postanowienia Traktatów odnoszące się do każdej dziedziny”) i prowadziłoby do bezpodstawnego rozszerzenia zakresu art. 3 ust. 1 lit. b TFUE. Co za tym idzie, Trybunał stwierdził, że kompetencje przyznane przez art. 118 TFUE stanowią kompetencje dzielone w rozumieniu art. 4 ust. 2 TFUE i mają w konsekwencji charakter niewyłączny w rozumieniu art. 20 ust. 1 akapit pierwszy TUE.

Dalej Trybunał zajął stanowisko w przedmiocie zarzutu z drugiej grupy, tj. nadużycia władzy przejawiającego się w wykluczeniu Królestwa Hiszpanii i Republiki Włoskiej z trudnych negocjacji dotyczących systemu językowego jednolitego patentu, a co za tym idzie pozbawienie rzeczonych państw prerogatyw przyznanych im na mocy art. 118 akapit drugi TFUE, pozwalających na przeciwstawienie się systemowi językowemu, którego nie mogą zaakceptować. Trybunał wskazał, że istotne w tej kwestii są przepisy art. 20 TUE i art. 326–334 TFUE, które nie stoją państwom członkowskim na przeszkodzie w podjęciu wzmocnionej współpracy w ramach kompetencji Unii wykonywanych w myśl zasady jednomyślności. Wręcz przeciwnie, z TFUE wynika, że kompetencje te mogą być przedmiotem wzmocnionej współpracy, pod warunkiem, że Rada nie postanowi o stanowieniu większością kwalifikowaną oraz że zostaną spełnione określone wymogi traktatów. Wtedy to na jednomyślność będą składać się jedynie

głosy uczestniczących państw członkowskich. W konsekwencji Trybunał zaznaczył, że to Hiszpania i Włochy nie przyłączyły się do wniosków o podjęcie wzmocnionej współpracy, a decyzja Rady upoważniająca pozostałe państwa członkowskie do podjęcia wzmocnionej współpracy nie stanowi obejścia wymogu jednomyślności czy też wykluczenia skarżących, w szczególności w obliczu ustalenia, że jednolity patent i dotyczący go system językowy nie mogą zostać stworzone w rozsądnym terminie. Na końcu Trybunał podkreślił, że zaskarżona decyzja nie jest dotknięta wadą nadużycia władzy, a co więcej wzmacnia proces integracji.

W dalszej kolejności Trybunał rozpatrzył wspólny zarzut Hiszpanii i Włoch w zakresie naruszenia wymogu zawartego w TUE, zgodnie z którym decyzja upoważniająca do podjęcia wzmocnionej współpracy może zostać przyjęta jedynie w ostateczności. Po pierwsze Trybunał zaznaczył, że gdyby wszystkie niepomyślnie negocjacje mogły prowadzić do zawarcia wzmocnionej współpracy w jednej lub w więcej niż jednej dziedzinie, zniechęcając tym samym państwa członkowskie do szukania kompromisu pozwalającego na przyjęcie uregulowań dla Unii jako całości, to niewątpliwie powodowałoby to, że interesy Unii, a także proces integracji nie byłyby chronione. Oczywiście więc jest, że takie sytuacje nie mogą mieć miejsca. Trybunał dokonał oceny, że w przedmiotowej sprawie Rada należycie wzięła pod uwagę fakt, że proces prawodawczy rozpoczął się stosunkowo dawno, tj. już w 2000 r., przechodząc przez kilka etapów, podczas których zostały przedyskutowane różnorodne formuły systemów językowych, z których żadna nie uzyskała poparcia mogącego prowadzić do przyjęcia na poziomie Unii kompletnego „pakietu prawodawczego” w przedmiocie jednolitego patentu. Z drugiej strony, Trybunał zauważył również, iż żaden ze skarżących nie przedstawił ani jednego konkretnego dowodu na to, że w którymkolwiek momencie, począwszy od wystąpienia z wnioskiem o podjęcie wzmocnionej współpracy aż do przyjęcia zaskarżonej decyzji, istniało poparcie dla któregoś z proponowanych lub możliwych systemów językowych. Wobec powyższego Trybunał oddalił również i ten zarzut.

W czwartej grupie argumentów znalazły się zarzuty dotyczące naruszeń następujących przepisów: art. 20 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 118 TFUE, art. 326 akapit drugi TFUE oraz art. 327 TFUE, które Trybunał również uznał za bezzasadne i co za tym idzie, orzekł o ich oddaleniu. I tak, w zakresie zarzutów dotyczących art. 20 ust. 1 akapitu 2 TUE Trybunał wskazał, że w odróżnieniu do patentu europejskiego, który w każdym z umawiających się państw przyznaje odmienną ochronę, jednolity patent będzie przyznawać jednolitą ochronę na terytorium wszystkich państw członkowskich uczestniczących we wzmocnionej współpracy. W przedmiocie zarzutu naruszenia przez wprowadzenie wzmocnionej współpracy art. 118 TFUE, poprzez stworzenie prawa, które nie byłoby ważne w całej Unii, Trybunał odniósł się do zawartych w rzeczonym artykule

wyrażeń, tj. wyrażenia „w Unii” oraz wyrażenia „na poziomie Unii”. Wskazał, że omawiana kwestia – wzmocnionej współpracy w świetle postanowień rzeczonoego artykułu oraz art. 20 ust. 4 TUE („akty przyjmowane w ramach wzmocnionej współpracy wiążą wyłącznie uczestniczące państwa członkowskie”) – nie oznacza nic innego jak to, że stworzone w ten sposób prawa własności intelektualnej oraz związane z nimi systemy, a także przyznana na ich podstawie ochrona nie będą po prostu obowiązywać w całej Unii, lecz na terytorium uczestniczących państw członkowskich. Następnie Trybunał uznał, że nie można skutecznie twierdzić z powodu tych samych względów, co przedstawione wyżej w zakresie art. 118 TFUE, że zaskarżona decyzja narusza treści art. 326 akapit drugi TFUE, tj. rynek wewnętrzny lub spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną Unii. Wreszcie, w przedmiocie podnoszonego naruszenia art. 327 TFUE, Trybunał uznał, że wprowadzenie wzmocnionej współpracy opartej na systemie językowym, którego oba państwa skarżące nie akceptują, w żaden sposób nie narusza kompetencji, praw czy obowiązków tych państw ani też możliwości ich przystąpienia do wzmocnionej współpracy w późniejszym terminie. Otóż zdaniem Trybunału, o ile wzmocniona współpraca nie powinna prowadzić do przyjęcia środków, które uniemożliwiają państwom w niej nieuczestniczącym wykonywania ich kompetencji, praw i wywiązywania się z ciężących na nich obowiązków, o tyle uczestnicy tej współpracy mogą ustanowić reguły, z którymi te nieuczestniczące państwa nie zgodziłyby się, gdyby brały w niej udział.

Na koniec Trybunał odniósł się do zarzutu Hiszpanii dotyczącego naruszenia systemu sądowego Unii przez wydaną decyzję Rady, która nie zawiera bliższego określenia planowanej sądowej ochrony prawnej. Jako uzasadnienie oddalenia tego zarzutu Trybunał wskazał okoliczność, że Rada wcale nie była zobowiązana dostarczyć w zaskarżonej decyzji dodatkowych informacji dotyczących szczegółów systemu sądowego przyjętego przez uczestników współpracy. Przedmiotem decyzji Rady było jedynie upoważnienie państw członkowskich występujących z wnioskiem o nawiązanie wzmocnionej współpracy do jej podjęcia. Co za tym idzie, Trybunał podkreślił, że to właśnie do państw objętych wzmocnioną współpracą należy stworzenie, za pośrednictwem instytucji Unii w trybie przewidzianym w art. 20 TUE i art. 326–334 TFUE, jednolitego patentu i ustanowienie rządzących nim reguł, w tym ewentualnie szczególnych reguł dotyczących sądowej ochrony prawnej.

W konsekwencji przedstawionych wyżej kontrargumentów zawartych w treści uzasadnienia przedmiotowego wyroku Trybunał orzekł ostatecznie, że żaden z zarzutów wysuwanych przez Królestwo Hiszpanii i Republikę Włoską nie zasługuje na uwzględnienie i w związku z tym skargi tych państw należy oddalić.

1.4. Podsumowanie

Wśród głównych przesłanek ustanowienia jednolitego patentu można przede wszystkim wyróżnić to, iż zapewni on jednolitą ochronę na terytorium tych państw członkowskich, które będą uczestnikami wspólnego obszaru patentowego. Przez to, że będzie go udzielać tylko jeden podmiot, tj. EUP, w jednej procedurze, tożsamej dla każdego z umawiających się państw, należy uznać, iż jednolity patent będzie dostępny w „punkcie kompleksowej obsługi”⁵⁹. Dodatkowo jednolity patent ma być przystępniejszy pod względem kosztów, bardziej niż to ma miejsce na gruncie dotychczas przyjętego systemu, ze ma też skutkować wyeliminowaniem tłumaczeń opisów patentowych oraz rezygnacją z dodatkowych wymogów walidacyjnych.

Pomimo powyżej wskazanych potencjalnych korzyści wprowadzenia omawianego systemu zasadność jego ustanowienia jest nadal dość kontrowersyjna. Powyższe wynika przede wszystkim z analizy długoletniego braku porozumienia między państwami członkowskimi w tym przedmiocie. W szczególności podkreślić należy wpływ argumentów Hiszpanii i Włoch podniesionych przeciwko wprowadzeniu rzeczonoego systemu, a także wycofanie się przez Polskę w ostatniej chwili z przyjęcia porozumienia w sprawie utworzenia jednolitego sądu patentowego (szerzej zob. podpunkt 2.1. punktu 2 niniejszego opracowania).

W celu rozstrzygnięcia kwestii zasadności utworzenia wspólnego obszaru patentowego należy odpowiedzieć na kilka pytań. Przede wszystkim zastanowienia wymaga to, czy wprowadzenie jednolitego systemu faktycznie usprawni proces uzyskania, a następnie ochrony patentu. W szczególności należy poddać analizie przyjęte rozwiązania proceduralne uzyskania patentu o jednolitym skutku, w tym wymagania językowe oraz rzeczywiste koszty, które będą ponosić sami zainteresowani, tj. przedsiębiorcy.

Aby lepiej zrozumieć przyjęte rozwiązania i odpowiedzieć na zadane pytania, w dalszej części opracowania zostaną omówione poszczególne zagadnienia związane z patentem europejskim o jednolitym skutku, a także Jednolitym Sądem Patentowym.

2. Patent europejski o jednolitym skutku

2.1. Charakterystyka jednolitego patentu

Jednolity system ochrony patentowej, oparty na mechanizmie wzmocnionej współpracy⁶⁰, w ramach którego najprawdopodobniej już w 2015 r. zostanie udzielony

⁵⁹ Notatka Komisji Europejskiej z dnia 11 grudnia 2012 r. na temat „Pakietu reform systemu patentowego – najczęściej zadawane pytania” (dostępna na stronie Komisji Europejskiej pod adresem: http://ec.europa.eu/polska/news/images/130116_patent/3_czesto_zadawane_pytania.pdf), (stan na dzień 10.05.2013 r.)

⁶⁰ Na temat mechanizmu wzmocnionej współpracy zob. szerzej: podpunkt 1.2. punktu 1.

pierwszy patent europejski o jednolitym skutku, wprowadza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1257/2012 z dnia 17 grudnia 2012 r. (dalej: rozporządzenie PE i Rady), którego uzupełnieniem jest rozporządzenie Rady nr 1260/2012 z dnia 17 grudnia 2012 r. zawierające ustalenia dotyczące tłumaczeń (dalej: rozporządzenie Rady). W związku z wprowadzeniem wzmocnionej współpracy w dziedzinie jednolitego systemu patentowego na podstawie rozporządzenia należy wskazać na swoistość tego rozwiązania. Dla lepszego zobrazowania zagadnienia warto przypomnieć, jakimi aktami są rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady. Otóż rozporządzenia te są aktami prawodawczymi mającymi charakter źródeł prawa pochodnego Unii Europejskiej wiążących wszystkie państwa członkowskie w całości, które są bezpośrednio stosowane, tj. nie wymagają implementacji do krajowych porządków prawnych⁶¹. Ponadto są one instrumentem, który państwa członkowskie powinny stosować jednocześnie w celu zapewnienia całkowitego ujednoczenia systemu prawa w Unii Europejskiej, a ich adresatami są oprócz państw członkowskich i ich organów również osoby fizyczne i prawne⁶².

Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, że jednolity patent wprowadzony przez przedmiotowe rozporządzenia nie będzie obowiązywać na terenie całej Unii, lecz tylko tych państw, które związały się wzmocnioną współpracą w dziedzinie jednolitego systemu ochrony patentowej i które ratyfikują porozumienie o Jednolitym Sądzie Patentowym (szerzej zob. niżej).

W związku z tym nasuwa się pytanie o moc wiążącą obu rozporządzeń w stosunku do państw, które nie spełnią wyżej wymienionych warunków. Wyróżniamy w tym zakresie dwie sytuacje, tj. państw, które nie zostały objęte wzmocnioną współpracą w ogóle, oraz państw, które podjęły wzmocnioną współpracę, lecz nie związały się porozumieniem JSP (lub go nie ratyfikowały). Zgodnie z treścią art. 20 ust. 4 TUE, „akty przyjmowane w ramach wzmocnionej współpracy wiążą wyłącznie uczestniczące Państwa Członkowskie” oraz nie są one uważane za „dorobek, który musi zostać przyjęty przez państwa kandydujące do przystąpienia do Unii”. Państwami, które nie związały się głębszą współpracą, są Hiszpania, Włochy oraz Chorwacja. W stosunku do nich jednolity system ochrony patentowej po prostu nie będzie miał zastosowania, co oznacza, że na terytorium tych państw nie będzie obowiązywał jednolity skutek patentu europejskiego, aczkolwiek podmioty z tych państw będą mogły uzyskać patenty europejskie o jednolitym skutku rozciągającym się na terytorium państw, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy i przyjęły porozumienie JSP.

⁶¹ A. Kuś (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, s. 180–182.

⁶² *Ibidem*.

W tym miejscu należy również zaznaczyć szczególną sytuację Włoch, które co prawda nie podjęły wzmocnionej współpracy w przedmiotowej dziedzinie, jednak podpisały 19 lutego 2013 r. porozumienie w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego. Posunięcie to było wielkim zaskoczeniem ze względu na to, że Włochy od samego początku były przeciwnikiem wprowadzenia w Unii jednolitych zasad ochrony patentowej. W istniejącej sytuacji postanowienia porozumienia JSP będą wiązały podmioty z Włoch w tym zakresie, że będą one mogły pozywać i być pozywane przed Jednolity Sąd Patentowy w sprawach należących do wyłącznej właściwości tego sądu (szerzej zob. podpunkt 3.1. punktu 3). Rozważając sytuację państw, które podjęły wzmocnioną współpracę w omawianej dziedzinie, choć nie podpisały porozumienia JSP (lub go nie ratyfikowały), należy wskazać, że na ich terytorium nie będzie obowiązywać jednolity system ochrony patentowej, a jurysdykcja Jednolitego Sądu Patentowego będzie w ich zakresie wyłączona. W tym miejscu warto jednak zaznaczyć, że również podmioty z tych państw będą mogły składać wnioski o rejestrację jednolitego skutku ich patentów europejskich, a tym samym chronić swoje patenty na terenie państw, które przyjęły pakiet patentowy. Jak się okazuje, jedynym państwem, które znalazło się w ostatniej z przedstawionych sytuacji, jest Polska (szerzej zob. w podpunkcie 2.4. niniejszego punktu). Co do reszty państw, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy oraz podpisały porozumienie JSP, tj. Belgii, Bułgarii, Republiki Czeskiej, Danii, Niemiec, Estonii, Irlandii, Grecji, Francji, Cypru, Łotwy, Litwy, Luksemburga, Węgier, Malty, Niderlandów, Austrii, Portugalii, Rumunii, Słowenii, Słowacji, Finlandii, Szwecji oraz Wielkiej Brytanii, należy wskazać, że stworzą one tzw. obszar patentowy od dnia wejścia w życie obu rozporządzeń, pod warunkiem że ratyfikują porozumienie JSP. Rozporządzenia będą stosowane od dnia wejścia w życie rzonego porozumienia (czyli gdy ratyfikuje je przynajmniej 13 państw, w tym Niemcy, Wielka Brytania i Francja)⁶³. Powyższe oznacza, że każde z wymienionych państw, które ratyfikuje porozumienie JSP, będzie mogło uzyskać ochronę patentową na swój wynalazek ze skutkiem we wszystkich pozostałych wskazanych państwach, które również ratyfikują rzone porozumienie (szerzej zob. niżej).

Inną kwestią, która również wymaga poruszenia, jest stosunek obu rozporządzeń do Konwencji o udzielaniu patentów europejskich. Jednolita ochrona będzie bowiem wynikać z patentu europejskiego, udzielonego zgodnie z przepisami KPE, który następnie na mocy rozporządzenia PE i Rady uzyska jednolity skutek poprzez wpisanie go do rejestru jednolitej ochrony patentowej. Jak wynika z powyższego, rozporządzenia wprowadzające jednolity system patentowy są w istotny sposób związane z KPE. W tym przedmiocie, zarówno art. 1 ust. 2 rozporządzenia PE i Rady, jak i pkt 6 preambuły tego

⁶³ Zob. art. 18 ust. 2 rozporządzenia PE i Rady oraz art. 7 ust. 2 rozporządzenia Rady.

aktu przywołują treść art. 142 KPE nazwany „Patenty jednolite”, znajdującego się w części IX Konwencji zatytułowanej „Porozumienia szczególne”. Ustęp pierwszy artykułu stanowi, że „grupa umawiających się państw, która w porozumieniu szczególnym postanowiła, że patent europejski udzielony na te państwa ma jednolity charakter na całych ich terytoriach, może postanowić, że patent europejski może być udzielony jedynie w stosunku do wszystkich tych państw łącznie”. Natomiast zgodnie z ustępem 2 omawianego artykułu, „jeżeli jakakolwiek grupa umawiających się państw skorzysta z upoważnienia zawartego w ust. 1, wówczas mają zastosowanie przepisy niniejszej części”. Przy okazji omawianej kwestii nasuwa się wątpliwość o zasadność wskazanej regulacji, tj. że rozporządzenie PE i Rady stanowi właśnie to porozumienie szczególne, o którym mówi art. 142 KPE⁶⁴. Otóż, jak słusznie zauważa prof. dr hab. Aurelia Nowicka, „rozporządzenie, a więc akt prawa unijnego, przyjęty przez instytucje Unii w określonej procedurze prawodawczej, nie jest «porozumieniem» (*agreement*), czyli umową państw–stron, o której mowa w art. 142 KPE”⁶⁵. Powyższe wynika ze znaczenia wskazanego sformułowania, którego należy szukać na gruncie przepisów Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów⁶⁶, regulującej tę kwestię. Otóż zgodnie z jej art. 2 ust. 1 lit. a „traktat oznacza międzynarodowe porozumienie między państwami, zawarte w formie pisemnej i regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy jest ujęte w jednym dokumencie, czy w dwóch lub więcej dokumentach, i bez względu na jego szczególną nazwę”. Poza tym, mimo iż Konwencja wiedeńska reguluje dużo różnych kwestii dotyczących traktatów, m.in. ich zawarcie i wejście w życie, zasady interpretacji czy też przesłanki stwierdzenia ich nieważności i wygaśnięcia, to nie znalazły się w niej postanowienia, które miałyby zastosowanie do rozporządzeń unijnych⁶⁷, które – przypomnijmy – są stanowione przez instytucje Unii w procedurze zgodnej z postanowieniami TFUE.

Należy również poddać pod rozważę jeszcze jedną niezgodność, a mianowicie to, że art. 142 KPE przewiduje, że patenty o jednolitym charakterze przyznane na jego podstawie grupie umawiających się państw mogą być udzielane jedynie w stosunku do wszystkich tych państw łącznie. Tymczasem art. 18 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia PE i Rady (dotyczący wejścia w życie i stosowania patentu europejskiego o jednolitym skutku) stanowi, iż „w drodze odstępstwa od art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 4 ust. 1 patent europejski, którego jednolity skutek został wpisany do rejestru jednolitej ochrony patentowej, ma jednolity skutek jedynie w tych uczestniczących państwach członkowskich,

⁶⁴ Zgodnie z art. 1 ust. rozporządzenia PE i Rady „stanowi [ono – przyp. M. S.] porozumienie szczególne w rozumieniu art. 142 Konwencji o udzielaniu patentów europejskich z dnia 5 października 1973 r. [...]”.

⁶⁵ Zob. A. Nowicka, *Rzecznik Patentowy. Problemy ochrony własności przemysłowej...*, s. 75.

⁶⁶ Dz. U. z 1990 r. Nr 74, poz. 439.

⁶⁷ Zob. A. Nowicka, *Kontrowersje dotyczące utworzenia jednolitej ochrony patentowej...*, s. 110.

w których Jednolity Sąd Patentowy ma wyłączną jurysdykcję w odniesieniu do patentów europejskich o jednolitym skutku w dniu wpisania do rejestru”. Wspomniany art. 3 rozporządzenia PE i Rady nazwany został „patentem europejskim o jednolitym skutku”. Zgodnie z literalnym brzmieniem jego ust. 1 zd. 1 „patent europejski udzielony z tym samym zestawem zastrzeżeń w odniesieniu do wszystkich uczestniczących państw członkowskich ma jednolity skutek w uczestniczących państwach członkowskich pod warunkiem zarejestrowania takiego jednolitego skutku w rejestrze jednolitej ochrony patentowej [...]”. Natomiast zgodnie z ust. 2 zd. 1 „Patent europejski o jednolitym skutku ma jednolity charakter. Zapewnia on jednolitą ochronę oraz ma taki sam skutek we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich”. Jak widać, w przepisach tych zostały użyte odpowiednio sformułowania „w odniesieniu do wszystkich uczestniczących państw członkowskich” oraz „we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich”, co sugeruje, że chodzi o wszystkie państwa bez wyjątku. Dopiero analiza treści art. 2 lit. a (zgodnie z zawartą w niej definicją „uczestniczące państwo członkowskie oznacza państwo członkowskie uczestniczące – w chwili złożenia wniosku o rejestrację jednolitego skutku, o którym mowa w art. 9 – we wzmacnionej współpracy w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej na mocy decyzji 2011/167/UE lub na mocy decyzji przyjętej zgodnie z art. 331 ust. 1 akapit drugi lub trzeci TFUE”) w związku ze wspomnianym wcześniej art. 18 ust. 2 rozporządzenia PE i Rady tłumaczy, że zarówno w art. 3 ust. 1, jak i ust. 2 rozporządzenia PE i Rady jest mowa o państwach, które podjęły jedynie pierwszy krok do wprowadzenia na ich terytorium jednolitej ochrony patentowej, tj. wzmocnioną współpracę. Chociaż teoretycznie wszystkie te państwa mogą być jednocześnie państwami, które ratyfikowały porozumienie JSP, to póki faktycznie tak się nie stanie, postanowienia omawianych przepisów wprowadzają w błąd. Wyżej opisaną sytuację ilustruje przykład Polski, która *de facto* jest uczestniczącym państwem członkowskim, aczkolwiek w ostatniej chwili zrezygnowała ze związania się porozumieniem JSP. Oznacza to więc, że na jej terytorium nie będą obowiązywały patenty europejskie o jednolitym skutku. Podobne zastrzeżenia jak powyżej można poczynić w zakresie art. 4 ust. 1 rozporządzenia PE i Rady, który stanowi, że „patent europejski o jednolitym skutku obowiązuje w uczestniczących państwach członkowskich od dnia opublikowania przez Europejski Urząd Patentowy wzmianki o udzieleniu patentu europejskiego w Europejskim Biuletynie Patentowym”.

Powyższe nie oznacza nic innego jak to, że jednolity skutek patentu europejskiego ma powstawać tylko w tych uczestniczących państwach członkowskich, które ratyfikują porozumienie JSP, tj. w tzw. państwach zaangażowanych. Wobec przedstawionych zastrzeżeń analizy postanowień obu przedmiotowych rozporządzeń oraz porozumienia

JSP (omówionego w punkcie III) należy dokonać, mając w szczególności na uwadze ostatnią ze wskazanych nieścisłości.

Przechodząc do dalszych zagadnień związanych z patentem europejskim, któremu został przyznany jednolity skutek, należy wskazać na to, iż zgodnie z art. 3 ust. 2 zd. 2 jego cechą charakterystyczną jest również to, że „może [on] zostać ograniczony, przeniesiony, unieważniony lub może wygasnąć tylko w odniesieniu do wszystkich uczestniczących państw członkowskich” (tj. tych które oczywiście ratyfikowały porozumienie JSP; dalej zastrzeżenie to nie będzie już sygnalizowane). Jak widać, patent ten będzie odmienny od tzw. „klasycznego” patentu europejskiego, który, przypomnijmy, stanowi wiązkę patentów krajowych, z których każdy podlega prawu krajowemu państwa, które uprawniony z patentu wskazał w zgłoszeniu o jego udzielenie. Ponadto należy podkreślić, iż zgodnie z art. 3 ust. 1 zd. 2 rozporządzenia PE i Rady „jednolitego skutku nie ma patent europejski udzielony z różnymi zestawami zastrzeżeń w odniesieniu do różnych uczestniczących państw członkowskich”. Natomiast ust. 3 rzeczonego artykułu stanowi: „uznaje się, że jednolity skutek patentu europejskiego nie powstał w zakresie, w jakim patent europejski został unieważniony lub ograniczony”. Dodatkowo na mocy art. 4 ust. 2 rozporządzenia PE i Rady państwa, na których terytorium rozciąga się jednolity skutek patentu europejskiego, powinny podjąć „niezbędne środki w celu zapewnienia, aby w dniu opublikowania w Europejskim Biuletynie Patentowym wzmianki o udzieleniu patentu, ten patent europejski nie był uznawany na ich terytorium za obowiązujący jako patent krajowy”.

Uczestniczące państwa członkowskie powinny powierzyć EUP określone zadania administracyjne, które są związane z europejskim patentem o jednolitym skutku⁶⁸. Art. 9 rozporządzenia PE i Rady przewiduje katalog zadań, które EUP będzie wykonywać zgodnie ze swoim regulaminem wewnętrznym. Wśród nich wyróżniamy przede wszystkim „zarządzanie wnioskami o rejestrację jednolitego skutku” oraz „włączenie do Europejskiego Rejestru Patentowego rejestru jednolitej ochrony patentowej”, który EUP powinien także prowadzić. Ponadto, zadaniem EUP jest również publikowanie w okresie przejściowym tłumaczeń opisu patentowego odpowiednio na język angielski lub na dowolny język urzędowy Unii (o okresie przejściowym oraz wymaganych tłumaczeniach zob. szerzej w podpunkcie 2.3. niniejszego punktu). Jako zadanie EUP zostało również przewidziane „pobieranie opłat za utrzymanie w mocy patentów europejskich o jednolitym skutku i zarządzanie takimi opłatami w odniesieniu do lat następujących po roku, w którym w Europejskim Biuletynie Patentowym opublikowano wzmiankę o ich udzieleniu”⁶⁹. W kwestii opłat EUP powierzono również „pobieranie

⁶⁸ Zob. pkt 17 preambuły rozporządzenia PE i Rady.

⁶⁹ Zob. art. 9 ust. 1 lit. e rozporządzenia PE i Rady.

opłat dodatkowych naliczanych w przypadku uiszczenia zaległych opłat za utrzymanie patentów w mocy, w przypadku gdy zaległe opłaty uiszczane są w ciągu sześciu miesięcy od upływu terminu ich wymagalności, oraz zarządzanie tymi opłatami dodatkowymi, a także podział części pobranych opłat za utrzymanie patentów w mocy między uczestniczące państwa członkowskie⁷⁰. W zakresie innych zadań, również o charakterze finansowym, EUP dostał uprawnienie do zarządzania systemem zwrotu kosztów tłumaczeń dla pomiotów, które dokonały zgłoszenia patentowego w jednym z języków urzędowych Unii, który jednak nie jest językiem urzędowym EUP (art. 9 ust. 1 lit. g rozporządzenia PE i Rady w związku z art. 5 ust. 1 rozporządzenia Rady; szerzej zob. w podpunkcie 2.3. niniejszego punktu). Poza wyżej wymienionymi obowiązkami o charakterze technicznym postanowienia rozporządzenia PE i Rady przewidują również dla EUP obowiązki o charakterze zadaniowym. I tak, zgodnie lit. g ust. 1 omawianego art. 9 rzeczono rozporządzenia EUP powinien zapewnić, aby „właściciele patentu europejskiego składali wnioski o rejestrację jednolitego skutku w języku postępowania zdefiniowanym w art. 14 ust. 3 konwencji o patencie europejskim [czyli jednym z języków urzędowych obowiązujących w EUP, tj. angielskim, niemieckim lub francuskim, w którym dokonano europejskiego zgłoszenia patentowego – przyp. M.S.] nie później niż jeden miesiąc po opublikowaniu wzmianki o udzieleniu patentu w Europejskim Biuletynie Patentowym”.

2.2. Następstwa udzielenia patentu europejskiego o jednolitym skutku

Patent europejski o jednolitym skutku (inaczej: jednolity patent) na mocy art. 7 ust. 1 rozporządzenia PE i Rady traktuje się „w całości i we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich jako patent krajowy uczestniczącego państwa członkowskiego, w którym dany patent ma jednolity skutek [...] i w którym znajdowało się miejsce zamieszkania lub siedziba lub główne miejsce prowadzenia działalności zgłaszającego w dniu dokonania europejskiego zgłoszenia patentowego”. Jeżeli dany patent zgłosiło co najmniej dwóch współzgłaszających, w pierwszej kolejności bierze się pod uwagę miejsce zamieszkania, siedzibę czy też główne miejsce prowadzenia działalności pierwszego z wymienionych współzgłaszających. Jeśli jednak nie jest to możliwe, wtedy te same kryteria stosuje się do następnego zgłaszającego, oczywiście według kolejności wpisów. Ostatecznie, gdy nie można ustalić w ogóle, które z uczestniczących państw jest tym właściwym, na podstawie ust. 3 omawianego artykułu „patent europejski o jednolitym skutku jako przedmiot własności traktuje się w całości i we wszystkich państwach członkowskich jako patent krajowy, w którym [...] znajduje się siedziba Europejskiej

⁷⁰ *Ibidem*.

Organizacji Patentowej”. Zgodnie więc z art. 6 ust. 1 KPE, w związku z tym, że siedzibą EOP jest Monachium, patent będzie traktowany jako patent krajowy Niemiec.

Artykuł 5 ust. 1 rozporządzenia PE i Rady przyznaje właścicielowi patentu europejskiego o jednolitym skutku prawo ochronne na jego wynalazek. Zakres tego prawa jest taki sam we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich, w których jednolity patent wywiera skutek. W konkretnej sytuacji prawo to „uniemożliwia jakiegokolwiek osobie trzeciej popełnianie czynów, przed którymi dany patent zapewnia ochronę, na terytoriach uczestniczących państw członkowskich, w których patent ten ma jednolity skutek, z zastrzeżeniem obowiązujących ograniczeń”. Czynnami, przed którymi patent zapewnia ochronę, oraz obowiązującymi ograniczeniami są „czyny i ograniczenia określone przez prawo stosowane wobec patentów europejskich o jednolitym skutku w tym uczestniczącym państwie członkowskim, którego prawo krajowe ma zastosowanie do danego patentu europejskiego o jednolitym skutku jako przedmiotu własności zgodnie z art. 7”⁷¹. Z powyższego wynika, że rozporządzenie tworzące jednolity patent nie zawiera postanowień określających jego treść, a odsyła w tym zakresie do prawa państw uczestniczących we wzmocnionej współpracy, którym będą podlegać jako przedmiot własności jednolite patenty. Rodzi to ciekawe skutki w stosunku do państw UE nieuczestniczących we wzmocnionej współpracy, państw uczestniczących we wzmocnionej współpracy, lecz niezwiązanych porozumieniem JSP oraz państw nienależących do UE. Otóż uwzględniając omówioną wyżej treść art. 7 ust. 3 rozporządzenia Rady i PE, jednolity patent zarejestrowany na rzecz podmiotu odpowiednio z Hiszpanii, Polski czy też USA będzie podlegał, jako przedmiot własności, prawu niemieckiemu we wszystkich państwach, w których będzie miał jednolity skutek.

W artykule 11 rozporządzenia PE i Rady znalazły się postanowienia dotyczące najważniejszej kwestii z punktu widzenia przyszłych użytkowników europejskich patentów o jednolitym skutku, a mianowicie opłat za utrzymanie patentów w mocy oraz tzw. opłat dodatkowych z tytułu opóźnienia w uiszczeniu tych pierwszych. Ustęp 1 rzezczonego artykułu stanowi, że zarówno jedno, jak i drugie wyżej wymienione opłaty „nałożone są za lata następujące po roku, w którym w Europejskim Biuletynie Patentowym opublikowano wzmiankę o udzieleniu patentu europejskiego mającego jednolity skutek”. Opłaty te będą wnoszone do Europejskiej Organizacji Patentowej. W wyniku zaistnienia sytuacji, w której właściciel patentu nie uiszczy w terminie zarówno stosownej opłaty za utrzymanie patentu w mocy, jak i opłaty dodatkowej za zwłokę „patent europejski o jednolitym skutku wygasa”⁷².

⁷¹ Art. 5 ust. 3 rozporządzenia PE i Rady.

⁷² Zob. art. 11 ust. 2 rozporządzenia PE i Rady.

W dalszej kolejności art. 12 rozporządzenia PE i Rady reguluje zasady ustalania wysokości omawianych opłat. Zgodnie z jego ustępem pierwszym opłaty te będą naliczane progresywnie przez cały czas trwania jednolitej ochrony, a ich wysokość powinna wystarczyć „na pokrycie wszystkich kosztów związanych z udzieleniem patentu europejskiego i zarządzaniem jednolitą ochroną patentową” oraz do „zapewnienia zrównoważonego budżetu Europejskiej Organizacji Patentowej”. To ostatnie powinno zostać zapewnione w połączeniu z „opłatami pobieranymi przez Europejską Organizację Patentową na etapie poprzedzającym udzielenie patentu”. W ustępie 2 rzeczonego artykułu ustanowiona została zasada, zgodnie z którą „wysokość opłat za utrzymanie patentów w mocy ustala się z uwzględnieniem m.in. sytuacji szczególnych podmiotów, takich jak małe i średnie przedsiębiorstwa”. W tym zakresie bierze się pod uwagę różne przesłanki. Otóż wysokość opłat powinna ułatwić przedsiębiorcom wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych, które sprzyjałyby wzrostowi konkurencyjności wśród przedsiębiorstw europejskich. Dodatkowo wskazane jest, aby kwota opłaty odzwierciedlała „wielkość rynku objętego patentem”. Ponadto, przy określeniu wysokości omawianych opłat należy również zważyć, aby były one zbliżone do „poziomu krajowych opłat za utrzymanie w mocy przeciętnego patentu europejskiego uzyskującego skutek w uczestniczących państwach członkowskich w czasie, kiedy po raz pierwszy ustalono wysokość opłat za utrzymanie patentu w mocy”. Ustalona wysokość opłat za utrzymanie patentów europejskich o jednolitym skutku w mocy powinna odzwierciedlać wskaźnik utrzymywania w mocy obecnych patentów europejskich oraz liczbę zgłaszanych wniosków o rejestrację jednolitego skutku⁷³. Poza tym wysokość tych opłat ma być ustalana na „poziomie równoważnym poziomowi opłaty za utrzymanie patentów w mocy uiszczanej z tytułu ochrony zapewnianej obecnie przez patenty europejskie o przeciętnym zasięgu geograficznym”. Konkretna wysokość opłaty za utrzymanie w mocy jednolitego patentu, w każdym kolejnym roku ochrony, nie została wskazana wprost. Rozporządzenie określa jedynie pewne podstawowe założenia i kierunki, w których powinno zmierzać kształtowanie wysokości tych opłat. Jeśli natomiast chodzi o podmiot, tudzież podmioty, które będą te wysokości ustalały, to tę kwestię reguluje art. 9 ust. 2 zd. 2 *in fine*. Otóż, to na uczestniczących państwach członkowskich ciąży obowiązek zapewnienia ustalenia wysokości opłat za utrzymanie patentów w mocy, tak aby wysokości te były zgodne z postanowieniami omówionego wyżej art. 12 rozporządzenia PE i Rady.

Rozporządzenie PE i Rady przewiduje również bardzo ciekawe rozwiązanie, związane z dalszym przeznaczeniem zarówno wszystkich wniesionych opłat za utrzymanie w mocy patentu europejskiego o jednolitym skutku, jak i tzw. opłat dodatkowych. Aż 50% tych opłat ma zostać podzielona między uczestniczące państwa członkowskie stosownie

⁷³ Zob. art. 12 ust. 3 rozporządzenia PE i Rady.

do ich udziału w podziale tych opłat, ustalonego przez państwa członkowskie na podstawie uczciwych, sprawiedliwych i istotnych kryteriów⁷⁴. Za podstawę oceny należy uznać liczbę zgłoszeń patentowych, wielkość rynku oraz przewidywane rekompensaty dla państw członkowskich, które używają języka urzędowego innego niż jeden z języków urzędowych EUP, mają nieproporcjonalnie niski poziom aktywności patentowej lub względnie niedawno uzyskały członkostwo EOP.

2.3. System językowy patentu europejskiego o jednolitym skutku

Jak zostało to już powiedziane w poprzednim punkcie, uzupełnieniem rozporządzenia PE i Rady jest rozporządzenie Rady z dnia 17 grudnia 2012 r. wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej w odniesieniu do mających zastosowanie ustaleń dotyczących tłumaczeń (dalej: rozporządzenie Rady). Jak wskazuje sama nazwa, przedmiot tego rozporządzenia obejmuje doprecyzowanie kwestii związanych z tłumaczeniami patentu europejskiego o jednolitym skutku. W tej mierze najważniejszy pozostaje art. 3 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, który wyraża zasadę, że po opublikowaniu w jednym z języków postępowania opisu patentu europejskiego mającego jednolity skutek wraz z tłumaczeniami zastrzeżeń na dwa pozostałe języki urzędowe EUP nie są już wymagane żadne tłumaczenia. Oznacza to, odmiennie niż w przypadku tzw. „patentu klasycznego”, że którekolwiek z uczestniczących państw nie może żądać na podstawie art. 65 ust. 1 KPE dostarczenia tłumaczenia patentu europejskiego o jednolitym skutku na jeden z języków urzędowych tego państwa. Już w tym miejscu należy zasygnalizować, iż wskazana odmiennność, w związku z tym, że ma ograniczyć koszty uzyskania patentu, jest wysuwana na pierwsze miejsce wśród wszystkich korzyści, które ma przynieść dla przedsiębiorców nowy patent (zob. szerzej w podpunkcie 2.4. niniejszego punktu).

Odstępstwo od wskazanej wyżej zasady przewiduje art. 4 rozporządzenia Rady. Zgodnie z jego postanowieniami wyjątkową sytuacją, w której może powstać konieczność dostarczenia odpowiedniego tłumaczenia patentu, będzie spór dotyczący domniemanego naruszenia patentu europejskiego o jednolitym skutku. Uściślając, jeśli tylko domniemany sprawca naruszenia tego zażąda, właściciel patentu europejskiego o jednolitym skutku powinien przedstawić mu pełne tłumaczenie patentu na jeden z języków urzędowych „państwa uczestniczącego, w którym miało miejsce domniemane naruszenie, albo państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę domniemany sprawca naruszenia”. Ponadto, tłumaczenia patentu na język używany w postępowaniu sądowym może zażądać sąd, który rozpoznaje sprawę o naruszenie patentu europejskiego o jednolitym skutku. Należy dodać, że sąd, przed którym prowadzone jest postępowanie w sprawie

⁷⁴ Art. 13 ust. 1 rozporządzenia PE i Rady.

dotyczącej roszczenia o odszkodowanie, „ocenia i bierze pod uwagę”, czy domniemany sprawca naruszenia przed otrzymaniem tłumaczenia „działał nie wiedząc lub nie mając uzasadnionych powodów, aby wiedzieć, że narusza patent europejski o jednolitym skutku”.

W rozporządzeniu został przedstawiony tzw. „program zwrotu” kosztów tłumaczeń europejskich zgłoszeń patentowych dla podmiotów dokonujących, stosownie do art. 14 ust. 2 KPE, zgłoszeń patentowych w jednym z języków urzędowych Unii niebędącym jednocześnie językiem urzędowym EUP⁷⁵. Dla przypomnienia należy wskazać, że art. 14 ust. 2 KPE uprawnia zgłaszających do składania europejskich zgłoszeń patentowych w języku innym niż jeden z języków urzędowych EUP, tj. niemiecki, angielski lub francuski, pod warunkiem, że następnie zostanie złożone tłumaczenie tego zgłoszenia na jeden z wyżej wymienionych języków urzędowych. Jak widać, wskazane rozwiązanie jest rodzajem ulgi dla podmiotów, które nadal będą dokonywały europejskich zgłoszeń patentowych w dowolnym języku, a następnie będą dostarczały tłumaczenie tego zgłoszenia na język urzędowy EUP. To właśnie koszt tego tłumaczenia, odpowiednio na język angielski, niemiecki bądź francuski, ma zostać zwrócony tym podmiotom, z tym jednak zastrzeżeniem, że omawiany system zwrotu kosztów będzie dostępny jedynie dla „małych i średnich przedsiębiorców, osób fizycznych, organizacji typu non-profit, szkół wyższych oraz publicznych instytutów badawczych, które mają miejsce zamieszkania lub siedzibę lub główne miejsce prowadzenia działalności w państwie członkowskim”⁷⁶. Dodać należy, że zadanie zarządzania zwrotem rzeczonych kosztów zostało powierzone EUP.

Omawiając regulacje szczególne, mające na celu wprowadzenie różnych udogodnień dla potencjalnych zgłaszających, nie sposób zapomnieć o postanowieniu wyrażonym w pkt 11 preambuły rozporządzenia Rady, dotyczącym zwiększenia dostępności informacji patentowej oraz wiedzy technicznej. Postulat ten ma zostać realizowany poprzez upowszechnienie wysokiej jakości maszynowych tłumaczeń zgłoszeń patentów i ich opisów na wszystkie języki urzędowe Unii. Przesłankami wprowadzenia tego rozwiązania jest przede wszystkim jego korzystny wpływ na interesy użytkowników europejskiego systemu patentowego. Należy zwrócić uwagę, iż pomimo rezygnacji z postanowień KPE dotyczących uprawnień państw członkowskich do żądania przedstawienia tłumaczenia patentu na ich języki urzędowe, tak naprawdę skutek, tj. funkcjonowanie owych tłumaczeń w rzeczywistości, nie został wyeliminowany. Co więcej, wydaje się, że omawiane rozwiązanie jest pełniejsze od poprzedniego, ponieważ obejmuje ono wymóg tłumaczeń na wszystkie języki urzędowe Unii, które od razu będą dostępne dla

⁷⁵ Zob. art. 5 rozporządzenia Rady.

⁷⁶ Zob. art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady.

wszystkich podmiotów – potencjalnych zgłaszających. Co za tym idzie, podmiot z któregokolwiek państwa uczestniczącego będzie mógł sprawdzić patentowalność swojego wynalazku, zanim wystąpi ze zgłoszeniem patentowym. Zastanowienia wymaga jedynie jakość tych tłumaczeń, a dokładnie to, czy tekst danego tłumaczenia będzie odzwierciedlał zakres przedmiotowy patentu (szerzej zob. w podpunkcie 2.4. niniejszego punktu).

W okresie przejściowym, to jest od daty rozpoczęcia stosowania omawianego rozporządzenia (od dnia 1 stycznia 2014 r. lub od daty wejścia w życie porozumienia w sprawie JSP, w zależności od tego, która data będzie późniejsza) do dnia wystąpienia Komisji z wnioskiem o jego zakończenie lub przez maksymalnie kolejnych 12 lat, należy stosować tzw. środki przejściowe. Jednym z nich jest, zgodnie z art. 6 rozporządzenia Rady, obowiązek dołączenia pełnego tłumaczenia opisu patentu europejskiego na język angielski, w przypadku gdy językiem postępowania jest język niemiecki bądź francuski oraz odpowiednio jeżeli językiem postępowania jest język angielski – obowiązek dołączenia takiego tłumaczenia na „dowolny inny język urzędowy Unii”. Wymienione tłumaczenia będą następnie publikowane przez EUP „w najwcześniejszym możliwym terminie po dacie złożenia wniosku o rejestrację jednolitego skutku” (art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady). Należy wskazać, iż tekst takich tłumaczeń służy jedynie celom informacyjnym i w związku z tym nie będzie wywoływać żadnych skutków prawnych. Kolejnym środkiem przejściowym jest obowiązek nałożony na tzw. „komitet niezależnych ekspertów”, który w okresie pierwszych sześciu lat stosowania rozporządzenia Rady (i następnie co dwa lata) będzie dokonywał „obiektywnej oceny dostępności systemu wysokiej jakości tłumaczeń maszynowych zgłoszeń patentowych i opisów na wszystkie języki urzędowe Unii, opracowanego przez Europejski Urząd Patentowy”. W skład komitetu niezależnych ekspertów wchodzi „przedstawiciele Europejskiego Urzędu Patentowego i organizacji pozarządowych reprezentujących użytkowników europejskiego systemu patentowego, zaproszeni przez Radę Administracyjną Europejskiej Organizacji Patentowej jako obserwatorzy zgodnie z art. 30 ust. 3 konwencji o patencie europejskim”⁷⁷. Przypomnijmy, że art. 30 ust. 3 KPE stanowi, że „organizacje międzyrządowe i międzynarodowe organizacje pozarządowe, prowadzące działalność mieszczącą się w obszarze zainteresowań Organizacji, mogą zostać zaproszone przez Radę Administracyjną do wzięcia udziału w jej posiedzeniach w trakcie dyskusji nad sprawami będącymi przedmiotem obopólnych zainteresowań”. Następnie, zgodnie z ust. 4 omawianego art. 6 rozporządzenia Rady, Komisja sporządzi sprawozdanie sporządzone na podstawie przedstawionych jej przez komitet niezależnych ekspertów ocen i przedstawi je Radzie.

⁷⁷ Zob. art. 6 ust. 3 zd. 2 rozporządzenia Rady.

2.4. Podsumowanie

Jednym z przewidywanych zagrożeń wprowadzenia jednolitego patentu jest brak dostatecznej informacji patentowej. W tej mierze wątpliwe bowiem jest to, czy rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu Rady gwarantują zgłaszającym prawidłowe ustalenie zakresu ochrony wynikającej z patentu. Jak wiadomo, w celu uniknięcia zarzutu naruszenia czyjegoś prawa ochronnego niezbędna jest wiedza na temat patentowalności danego wynalazku. O ile w przypadku patentów europejskich skutecznych w Polsce ich tłumaczenia na język polski są obowiązkowo dostarczane przez uprawnionych, to w przypadku patentu europejskiego o jednolitym skutku nie będzie takiego obowiązku. Tłumaczenia tych ostatnich co prawa będą udostępniane przez EUP, ale jedynie w celach informacyjnych, co oznacza, że nie będą one miały mocy prawnej. Co więcej, tłumaczenia te będą tłumaczeniami automatycznymi, co wiąże się z tym, że w wielu przypadkach nie będą one odwzorowywały rzeczywistego znaczenia danego wyrażenia, tj. zgodnego z zamierzeniem twórcy albo wynikającego z kontekstu tekstu. Nie można bowiem zignorować istniejących komplikacji związanych z wykładnią zastrzeżeń patentowych. Skoro bowiem problem ten występuje obecnie, mimo że opisy patentów europejskich są tłumaczone na język polski i są to tłumaczenia autentyczne, tj. wywierające skutek prawny przez to, że w razie sporu pozwany może się właśnie na nie powołać, wydaje się oczywiste, że problem ten będzie dotyczył również patentów europejskich o jednolitym skutku i to w znacznie większym zakresie⁷⁸.

Kolejny problem wiąże się z szybkim wzrostem monopolu patentowych. Automatyczna skuteczność jednolitych patentów na terytorium Polski spowodowałaby, że przybywałyby one naraz i to w dużych ilościach. To z kolei mogłoby się stać znacznym utrudnieniem dla potencjalnych zgłaszających, którzy musieliby zbadać patentowalność swoich wynalazków nie jak dotąd pośród tysięcy, ale dziesiątek tysięcy nowych patentów. Polska jest krajem, który w ubiegłych latach był stosunkowo rzadko wyznaczany przez zgłaszających wynalazki jako kraj, w którym mają być skuteczne prawa ochronne z patentu europejskiego. Przykładowo w roku 2011 w Polsce dokonano walidacji 5 790 patentów europejskich, co w porównaniu do łącznej liczby udzielonych w tym roku patentów, tj. 62 112, daje wynik 9,32%⁷⁹. Uwzględniając wskazane dane, można przypuszczać, że w przypadku wprowadzenia jednolitego systemu ochrony patentowej na terytorium Polski co roku przybywałoby ok. 60 000 nowych patentów. Niektórzy szacują, że gwałtowny przyrost patentów spowodowałby wystąpienie

⁷⁸ Porównaj z poglądami wyrażonymi [w:] A. Nowicka, R. Skubisz, *Pakiet Patentowy (ocena z perspektywy Polskiej)*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2013, nr 4, s. 17.

⁷⁹ Opracowano na podstawie Raportu rocznego za 2011 r. Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, dostępnego pod adresem: http://www.uprp.pl/uprp/_gALLERY/47/71/47712/raport_roczny_2011.pdf (stan na dzień 10.04.2014 r.).

zjawiska tzw. blokady patentowej ze strony zagranicznych właścicieli patentów⁸⁰. Blokada ta przejawiałaby się w tym, że polscy przedsiębiorcy zostaliby ograniczeni w swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej. Ich chęci i zapał wprowadzania innowacyjnych rozwiązań zostałyby stłumione przez ryzyko naruszenia czyjegoś patentu, a co za tym idzie prawdopodobieństwem obciążenia kosztami takiego naruszenia. Jak czytamy w oficjalnym oświadczeniu Polskiej Izby Rzeczników Patentowych⁸¹: „niespotykana dotychczas blokada patentowa będzie trwała barierą rozwoju przedsiębiorczości i praktycznie uniemożliwi zmniejszenie dystansu pomiędzy gospodarką Polski a gospodarką państw wysoko rozwiniętych technologicznie”.

Odnosząc się natomiast do wysokości kosztów uzyskania jednolitego patentu, a następnie jego ochrony, należy podnieść kilka kwestii. Przypomnijmy, że poszczególne opłaty nie zostały jeszcze określone. Póki co wśród zwolenników nowych rozwiązań mówi się jedynie o tym, że koszty te będą znacząco niższe od kosztów uzyskania i ochrony patentów europejskich, co sprawi, że wzrośnie w Europie na szeroką skalę liczba opatentowanych wynalazków. Powyższe faktycznie potwierdzają szacunki przedstawione w ekspertyzie firmy Deloitte pt. „Analiza w sprawie potencjalnych skutków gospodarczych wprowadzenia w Polsce systemu jednolitej ochrony patentowej”, przygotowanej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki⁸². Na stronie 22 czytamy, że obecnie koszty uzyskania patentu europejskiego na terenie 25 państw członkowskich (ze względów oczywistych pominięto Hiszpanię i Włochy) to kwota 41 210 EUR, podczas gdy jednolity patent europejski ma kosztować zaledwie 5 660 EUR⁸³. Tak samo widoczną różnicę przewidziano w zakresie kosztów ochrony ponoszonych w okresie 10 lat. Otóż koszt ten w odniesieniu do patentu europejskiego wynosi obecnie na terenie wyżej wymienionych państw 28 732 EUR, a w przypadku jednolitego patentu przewiduje się, że będzie to już tylko 7 500 EUR. Z przedstawionych danych wynikają faktycznie znaczące różnice. Jeśli jednak weźmie się pod uwagę koszt uzyskania patentu europejskiego na terytorium państw, na których ochrona patentowa jest gospodarczo uzasadniona, tj. zazwyczaj pięciu, różnica w wysokości kosztów nie jest już tak duża. Według raportu koszt walidacji patentu europejskiego dla pięciu państw (Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii, Austrii

⁸⁰ A. Nowicka, *Jednolita ochrona patentowa i jednolity sąd patentowy. Istotne zagrożenia*, s. 2; tekst dostępny pod adresem: http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/aktualnosci/121206/2012-12-05_Jednolity_patent_istotne_zagrozenia.pdf (stan na dzień 10.05.2014 r.).

⁸¹ Tekst dostępny pod adresem: http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/nie_dla_pat_jed/Oswiadczenie.html (stan na dzień 10.05.2014 r.).

⁸² Tekst dostępny pod adresem: <http://www.isoc.org.pl/system/files/deloitte.pdf> (stan na dzień 10.05.2013 r.).

⁸³ W opracowaniu kwota ta została wyliczona na podstawie „danych Komisji Europejskiej oraz szacunków w oparciu o Ocena Skutków Regulacji Komisji Europejskiej oraz opracowanie: H. Karin, H. Dietmar van Pottelsberghe de la Rotterie Bruno, R. Bettina, Patent validation at the country level – the role of fees and translation costs, 25 Celebration Conference on entrepreneurship and innovation – organizations, institutions, systems and regions, Copenhagen, CBS, Denmark, 2008”.

i Irlandii) wynosi 8 010 EUR w przypadku uzyskania patentu, natomiast 5 622 EUR w zakresie 10-letniej ochrony. Niezależnie od tego, jakie będą rzeczywiste kwoty danych opłat, logika podpowiada, że ewentualne obniżenie kosztów uzyskania jednolitego patentu może wynikać jedynie z likwidacji walidacji oraz tłumaczeń opisów patentowych, gdyż opłaty uiszczane w postępowaniu przed EUP zostaną raczej na stałym, dość wysokim poziomie⁸⁴. W zakresie natomiast likwidacji kosztów tłumaczeń jednolitych patentów należy wskazać, że ciężar ich ponoszenia tak naprawdę zostanie jedynie przezuony na inne podmioty. Jeśli bowiem automatyczne tłumaczenia oferowane przez EUP się nie sprawdzą, potencjalny zgłaszający (z państwa, w którym językiem urzędowym nie jest język urzędowy EUP) w celu uniknięcia ryzyka naruszenia czyichś patentów, jeszcze zanim dokona zgłoszenia patentu na swój wynalazek, będzie musiał na własny koszt dokonać rzetelnych tłumaczeń patentów obowiązujących w danej dziedzinie. Reasumując, korzyści finansowe z wyeliminowania tłumaczeń patentów europejskich o jednolitym skutku przypadną pomiotom, których językiem urzędowym jest niemiecki, angielski bądź francuski, a nie na przykład język polski. Reszta podmiotów będzie musiała badać „czystość patentową” swojego wynalazku wśród ogromnej liczby patentów udzielonych w jednym z wyżej wymienionych języków i tym samym na własne ryzyko ustalać istotę wynalazków, na które te patenty zostały udzielone.

Jak wynika z przedstawionych wyżej uwag, w przypadku wprowadzenia jednolitej ochrony patentowej na terenie Polski sprostanie przez polskich przedsiębiorców konkurencji ze strony podmiotów z państw wysoko zaawansowanych technologicznie mogłoby się okazać rzeczą wysoce trudną lub wręcz niemożliwą.

3. Jednolity Sąd Patentowy

3.1. Status prawny Jednolitego Sądu Patentowego

Jednolity Sąd Patentowy zostanie utworzony na podstawie umowy międzynarodowej zawartej w dokumencie Rady nr 16351/12 z dnia 11 stycznia 2013 r.⁸⁵, którą ostatecznie podpisało 25 państw członkowskich Unii Europejskiej, za wyjątkiem Hiszpanii, Chorwacji i Polski. Warto jednak dodać, że również wymienione wyżej państwa mogą

⁸⁴ Por. A. Nowicka, *Jednolita ochrona patentowa i jednolity sąd patentowy – zagrożenia i niekorzystne konsekwencje w Polsce*, s. 5. Tekst dostępny pod adresem: http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/nie_dla_pat_jed/A.N._Jednolita_ochrona_patentowa_i_Jednolity_Sad_Patentowy_zagrozenia_i_niekorzystne_konsekwencje_w_Polsce_15.pdf (stan na dzień 10.05.2014 r.).

⁸⁵ Tekst wraz ze zmianami wprowadzonymi w dokumencie Rady z dnia 29 stycznia 2013 r. oraz z dnia 8 lutego 2013 r. dostępny w języku polskim pod adresem: http://register.consilium.europa.eu/servlet/driver?page=Result&lang=PL&ssf=DATE_DOCUMENT+DESC&fc=REGAISPL&srm=25&md=400&typ=Simple&cmsid=638&ff_COTE_DOCUMENT=16351%2F12&ff_TITRE=&ff_FT_TXT=&ff_SOUS_COTE_MATIERE=&dd_DATE_REUNION=&single_comparator=&single_date=&from_date=&to_date= (stan na dzień 10.05.2013 r.).

przystąpić do porozumienia poprzez złożenie aktu przystąpienia⁸⁶. Jak już to zostało powiedziane w pkt 1.1. punktu 1 niniejszego opracowania, Unia Europejska nie jest stroną tego porozumienia, przez co nie jest ono częścią prawa unijnego. Jednocześnie jednak należy wskazać na ściśle powiązanie omawianej umowy z unijnym rozporządzeniem Rady i PE oraz rozporządzeniem Rady (omówione w punkcie 2 niniejszego opracowania). Akty te są ze sobą nierozzerwalnie złączone przez to, że po pierwsze rozpoczęcie stosowania obu rozporządzeń jest uzależnione od wejścia w życie porozumienia JSP, a po drugie, że dopiero razem tworzą one tzw. pakiet patentowy ustanawiający jednolity system ochrony patentowej, który jest przedmiotem niniejszego opracowania.

Porozumienie JSP wejdzie w życie w pierwszym dniu czwartego miesiąca po złożeniu trzynastego dokumentu ratyfikacyjnego lub aktu przystąpienia⁸⁷. W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z postanowieniami porozumienia JSP wśród 13 państw, które dokonają ratyfikacji, powinny się znaleźć przede wszystkim państwa, na których terytorium pozostawała w mocy największa liczba patentów europejskich w roku 2012 lub w pierwszym dniu czwartego miesiąca po dacie wejścia w życie zmian do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych⁸⁸, a które dotyczą porozumienia JSP⁸⁹.

Jednolity Sąd Patentowy będzie posiadał osobowość prawną w każdym państwie będącym stroną porozumienia JSP, przy czym jego zdolność prawna w każdym z tych państw ma być możliwie najszersza, taka, jaka jest przyznawana osobom prawnym w danym państwie⁹⁰. Na zewnątrz JSP będzie reprezentował, wybrany zgodnie ze statutem Jednolitego Sądu Patentowego (dalej: statut JSP), prezes Sądu Apelacyjnego (szereżej na temat Sądu Apelacyjnego zobacz w podpunkcie 3.2. niniejszego punktu).

Jurysdykcja JSP będzie obejmowała rozstrzyganie sporów powstałych w związku z funkcjonowaniem patentów europejskich oraz patentów europejskich o jednolitym skutku⁹¹. Jeśli natomiast chodzi o zakres zastosowania porozumienia JSP, to zgodnie z jego art. 3 stosuje się je do: „a) patentu europejskiego o jednolitym skutku; b) dodatkowego świadectwa ochronnego wydanego dla produktu chronionego patentem; c) patentu europejskiego, który wygasł w dniu wejścia w życie porozumienia lub który został udzielony po tym dniu [...], d) europejskiego zgłoszenia patentowego, które jest rozpatrywane w dniu wejścia w życie porozumienia lub które zostało złożone po tym dniu [...]”. Należy

⁸⁶ Zob. art. 84 ust. 4 porozumienia JSP.

⁸⁷ Zob. art. 89 ust. 1 w zw. z art. 84 ust. 4 porozumienia JSP.

⁸⁸ Dz. Urz. UE L 351/1 z 20.12.2012.

⁸⁹ Zob. art. 89 ust. 1 porozumienia JSP.

⁹⁰ Zob. art. 4 ust. 1 porozumienia JSP.

⁹¹ Zob. art. 1 zd. 1 porozumienia JSP.

wskazać, że postanowienia zwarte w dwóch ostatnich literach powinny być stosowane bez uszczerbku dla art. 83 porozumienia JSP.

Wspomniany wyżej art. 83 porozumienia JSP reguluje kwestie związane z siedmioletnim okresem przejściowym, liczonym od dnia wejścia porozumienia w życie. Otóż w okresie tym będzie możliwe dochodzenie praw z patentu europejskiego na dotychczasowych zasadach. Oznacza to, że zarówno powództwo o naruszenie, jak i unieważnienie tego patentu będzie można wnieść do sądów krajowych lub innych właściwych organów krajowych, które mają kompetencję do rozstrzygania tego typu spraw. Ponadto, omawiany artykuł w jego ust. 3 przewiduje również szczególne uprawnienia dla zgłaszających oraz właścicieli, którzy przed upływem okresu przejściowego odpowiednio zgłosili lub uzyskali swoje patenty. Pierwszym z nich jest to, że podmioty te będą mogły odstąpić nie później niż miesiąc przed upływem okresu przejściowego od wyłącznej kompetencji JSP (pod tym jednak warunkiem, że nie wniesiono wcześniej powództwa z ich patentów). Drugie uprawnienie wiąże się bezpośrednio z pierwszym i polega na tym, że zarówno zgłaszający, jak i właściciel patentu europejskiego będzie miał prawo w każdej chwili do wycofania się z odstąpienia⁹². Zarówno odstąpienie, jak i wycofanie się z niego będzie skuteczne po wpisaniu ich do rejestru (zob. art. 83 ust. 3 i 4 porozumienia JSP). Przewidywany siedmioletni okres przejściowy będzie mógł zostać przedłużony maksymalnie na kolejne siedem lat. Podstawą do podjęcia decyzji o przedłużeniu będą konsultacje z użytkownikami systemu patentowego oraz dane dotyczące liczby patentów europejskich, w odniesieniu do których sprawy dotyczące naruszenia, unieważnienia lub stwierdzenia nieważności nadal będą wnoszone do sądów krajowych. Pod uwagę brane będą również przyczyny oraz ewentualne skutki takiego stanu rzeczy⁹³.

Zgodnie z art. 20 porozumienia JSP będzie stosował w całości prawo Unii i uznawał jego pierwszeństwo. W razie wystąpienia wątpliwości związanych z prawidłowym stosowaniem i wykładnią tego prawa Jednolity Sąd Patentowy będzie miał możliwość wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości UE z wnioskiem o orzeczenie w trybie prejudycjalnym⁹⁴. Dodatkowe kwestie związane z pytaniami kierowanymi do Trybunału, reguluje art. 38 statutu JSP. Zgodnie z jego ustępem pierwszym Jednolity Sąd Patentowy dla spraw rozpatrywanych w trybie prejudycjalnym w ramach Unii powinien stosować procedury przyjęte przez Trybunał Sprawiedliwości UE. Niezależnie od tego, czy sprawę będzie rozpoznawał Sąd Pierwszej Instancji czy też Sąd Apelacyjny, prowadzone przed nimi postępowanie powinno zostać zawieszona i to w chwili wydania postanowienia o przekazaniu pytania do TSUE⁹⁵.

⁹² Zob. art. 83 ust. 4 porozumienia JSP.

⁹³ Zob. art. 83 ust. 5 porozumienia JSP.

⁹⁴ Zob. art. 21 porozumienia JSP.

⁹⁵ Zob. art. 38 statutu JSP.

Za naruszenie prawa Unii przez instancję apelacyjną Jednolitego Sądu Patentowego (Sądu Apelacyjnego) i wynikłe z tego powodu szkody odpowiedzialne będą państwa, które przyjmą porozumienie JSP⁹⁶. Ich odpowiedzialność będzie solidarna i oparta na prawie Unii regulującym kwestię odpowiedzialności pozaumownej państw członkowskich za szkody spowodowane naruszeniem prawa Unii przez sądy krajowe tych państw⁹⁷. Procedura odszkodowawcza będzie polegała na wytoczeniu sprawy przeciw państwu–stronie porozumienia JSP, w którym powód będzie miał miejsce zamieszkania albo główne miejsce prowadzenia działalności lub ewentualnie, w przypadku ich braku, przeciwko państwu, w którym powód będzie miał miejsce prowadzenia działalności⁹⁸. W przypadku gdy nie będzie można ustalić żadnego z wyżej wymienionych miejsc, powód będzie mógł wystąpić z powództwem przeciwko Luksemburgowi, tj. państwu, w którym zostanie utworzona siedziba Sądu Apelacyjnego. Postępowanie odbędzie się przed właściwym organem państwa, które zostanie pozwane⁹⁹. Organ ten będzie miał obowiązek stosowania w kwestiach nieuregulowanych przez porozumienie JSP oraz prawo Unii prawa siedziby sądu, za wyjątkiem prawa międzynarodowego prywatnego. Zgodnie z ust. 3 art. 22 państwu, które wypłaci odszkodowanie, będzie przysługiwało w stosunku do pozostałych państw–stron porozumienia JSP prawo regresu. Wysokość zwrotu odpowiedniej sumy odszkodowania od każdego z państw powinna być proporcjonalna do wkładu finansowego, które to państwo przekaże w dniu wejścia w życie porozumienia JSP w celu utworzenia Jednolitego Sądu Patentowego¹⁰⁰.

W art. 37 pkt 3 porozumienia zawarto postanowienia regulujące sposób obliczenia wspomnianego wyżej wkładu. Otóż wkład ten ma odzwierciedlać liczbę patentów europejskich mających skutek na terytorium każdego z państw–stron porozumienia JSP w dniu jego wejścia w życie, a także liczbę patentów europejskich, co do których wniesiono powództwo o naruszenie lub unieważnienie do sądu krajowego każdego z państw, w ciągu trzech lat poprzedzających wejście w życie porozumienia JSP¹⁰¹. W odniesieniu natomiast do państw, które ratyfikują porozumienie JSP po jego wejściu w życie, wkłady zostaną obliczone w powyższy sposób, z tym że liczba patentów skutecznych na terytorium tych państw uwzględniona zostanie na dzień dokonania ratyfikacji, a liczba powództw odpowiednio w okresie trzyletnim poprzedzającym tę ratyfikację. Należy wskazać, że wysokość wkładu obliczona według opisanej metody będzie obowiązywać podczas początkowego okresu przejściowego wynoszącego siedem lat. Następnie, tj. po

⁹⁶ Zob. art. 22 ust. 1 porozumienia JSP.

⁹⁷ *Ibidem*.

⁹⁸ Zob. art. 22 ust. 2 porozumienia JSP.

⁹⁹ *Ibidem*.

¹⁰⁰ Zob. art. 22 ust. 2 w zw. z art. 37 ust. 2 porozumienia JSP.

¹⁰¹ Zob. art. 37 ust. 3 porozumienia JSP.

zakończeniu wspomnianego okresu, teoretycznie JSP powinien osiągnąć samofinansowanie¹⁰².

Planuje się, że po okresie przejściowym koszty działań JSP będą pokrywane z jego budżetu. Rzeczony budżet będzie się składał z własnych dochodów finansowych JSP w postaci opłat sądowych oraz tak zwanych innych dochodów¹⁰³. Opłaty sądowe będą się składać z opłaty stałej połączonej z opłatą obliczoną według wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z art. 36 ust. 3 porozumienia JSP zostaną one ustalone na „poziomie, który pozwoli uzyskać równowagę między zasadą równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości [...] a właściwym wkładem stron na pokrycie kosztów ponoszonych przez Sąd mający zbilansowany budżet”.

3.2. Struktura i właściwość Jednolitego Sądu Patentowego

W skład JSP będzie wchodził Sąd Pierwszej Instancji, Sąd Apelacyjny oraz Sekretariat¹⁰⁴. Przepisy dotyczące utworzenia oraz funkcjonowania JSP znajdują się w rozdziale II działu I porozumienia JSP oraz w znacznej części również w załączniku nr I do porozumienia, tj. w statucie JSP, a dokładnie w jego I i II rozdziale.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 porozumienia JSP Sąd Pierwszej Instancji będzie tworzył jego oddział centralny oraz oddziały lokalne i regionalne, które będą wspomagane działalnością sekretariatów. Siedziba oddziału centralnego będzie się znajdować w Paryżu, a jej dwie filie w Londynie i Monachium¹⁰⁵. Warto w tym miejscu podkreślić, że początkowo oddział centralny miał się znajdować jedynie w Paryżu, na co nie zgodziły się Niemcy i Wielka Brytania. Ostatecznie więc oddział centralny został „rozcłonkowany” i będzie funkcjonował we wskazanych wyżej państwach¹⁰⁶. W załączniku nr II do porozumienia JSP znajduje się podział spraw rozpoznawanych w oddziale centralnym, zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Patentową. Zgodnie z tym podziałem w siedzibie głównej będą rozpoznawane sprawy patentowe z zakresu różnorodnych procesów przemysłowych i transportu (dział B), włókiennictwa i papiernictwa (dział D), budownictwa i górnictwa (dział E), fizyki (dział G) oraz elektrotechniki (dział H). Z kolei do filii w Londynie będą kierowane sprawy patentowe dotyczące podstawowych potrzeb ludzkich (dział A) oraz chemii i metalurgii (dział C). Filia w Monachium będzie natomiast rozstrzygać spory patentowe z zakresu budowy maszyn, oświetlenia, ogrzewania, uzbrojenia oraz techniki minerskiej (dział F).

¹⁰² Zob. art. 37 ust. 4 porozumienia JSP.

¹⁰³ Zob. art. 36 ust. 1 i 2 porozumienia JSP.

¹⁰⁴ Zob. art. 6 ust. 1 porozumienia JSP.

¹⁰⁵ Zob. art. 7 ust. 2 porozumienia JSP.

¹⁰⁶ A. Nowicka, R. Skubisz, *Pakiet Patentowy...*, s. 19.

Oddział lokalny Sądu Pierwszej Instancji będzie mógł być utworzony na wniosek każdego z państw, które ratyfikują porozumienie JSP¹⁰⁷. Oddział regionalny Sądu Pierwszej Instancji zostanie utworzony, gdy z odpowiednim wnioskiem wystąpią przynajmniej dwa państwa–strony porozumienia JSP¹⁰⁸. Ponadto przewidziano również możliwość utworzenia dodatkowych oddziałów lokalnych w państwach członkowskich, które o to zawnioskują. Zgodnie z art. 7 ust. 4 porozumienia JSP powyższe możliwe będzie pod warunkiem, że w danym wnioskującym państwie wszczęto przynajmniej 100 spraw patentowych rocznie w ciągu trzech kolejnych lat przed lub po dacie wejścia w życie tego porozumienia. Maksymalnie w jednym państwie będzie można utworzyć cztery oddziały lokalne.

W celu rozpoznawania spraw w procedurze apelacyjnej zostanie utworzony Sąd Apelacyjny, którego siedziba będzie się mieściła w Luksemburgu¹⁰⁹. W siedzibie tego sądu zostanie utworzony Sekretariat, nad którym kierownictwo obejmie sekretarz pod zwierzchnictwem prezesa Sądu Apelacyjnego. Zgodnie z art. 23 ust. 1 statutu JSP, sekretarz powinien wspomagać zarówno Sąd Pierwszej Instancji, jak i Sąd Apelacyjny oraz ich prezesów, a także sędziów w sprawowaniu ich funkcji. Ponadto, do zadań sekretarza będzie należało prowadzenie rejestru wszystkich spraw rozpoznawanych przed JSP, wykazu zespołów sędziów oraz biegłych sądowych, a także listy europejskich rzeczników patentowych uprawnionych do występowania przed JSP. Poza tym sekretarz będzie odpowiedzialny za publikację orzeczeń JSP oraz rocznych sprawozdań zawierających dane statystyczne¹¹⁰.

Wszystkie składy orzekające Sądu Pierwszej Instancji oraz Sądu Apelacyjnego będą miały charakter wielonarodowy. Sędzią będzie mogła zostać osoba będąca obywatelem państwa–strony porozumienia JSP. Warunkiem koniecznym do objęcia stanowiska sędziowskiego będzie na pewno znajomość co najmniej jednego języka urzędowego EUP¹¹¹ oraz posiadanie kwalifikacji prawnych lub kwalifikacji technicznych¹¹². W zakresie kwalifikacji prawnych chodzi o kwalifikacje, jakie posiadają osoby zajmujące stanowiska sędziowskie w umawiających się państwach członkowskich¹¹³. Z kolei kwalifikacje techniczne będą wykazywane posiadanym dyplomem ukończenia studiów wyższych oraz poprzez udowodnienie wiedzy technicznej z danej dziedziny techniki¹¹⁴. Dodatkowo sędziowie z wiedzą techniczną będą musieli udowodnić znajomość prawa

¹⁰⁷ Zob. art. 7 ust. 3 porozumienia JSP.

¹⁰⁸ Zob. art. 7 ust. 5 porozumienia JSP.

¹⁰⁹ Zob. art. 9 ust. 5 porozumienia JSP.

¹¹⁰ Zob. art. 22 ust. 2 statutu JSP.

¹¹¹ Zob. art. 2 ust. 2 statutu JSP.

¹¹² Zob. art. 15 ust. 1 porozumienia JSP.

¹¹³ Zob. art. 15 ust. 2 porozumienia JSP.

¹¹⁴ Zob. art. 15 ust. 3 porozumienia JSP.

i procedury cywilnej w zakresie sporów patentowych. Ponadto, zgodnie z art. 15 ust. 1 porozumienia JSP, sędziowie powinni zapewnić najwyższy stopień kompetencji, a ich doświadczenie w dziedzinie rozstrzygania sporów powinno zostać udowodnione.

Sędziowie będą mianowani na podstawie wykazu najbardziej odpowiednich kandydatów na to stanowisko, tak aby zapewnić najlepszą wiedzę prawną i techniczną oraz zrównoważony skład JSP. Kadencja sędziowska będzie trwała część lat i rozpocznie się w dniu wskazanym w dokumencie mianowania. Możliwe będzie ponowne mianowanie sędziów na kolejną kadencję¹¹⁵. Na podstawie art. 8 statutu JSP w czasie pełnienia funkcji oraz po jej zakończeniu sędziowie chronieni będą immunitetem jurysdykcyjnym w zakresie działań, które będą podejmowali w związku z pełnionymi obowiązkami służbowymi. Z instytucji niezawisłości sędziowskiej będą korzystać zarówno JSP, jak i jego sędziowie, a także sekretarz (art. 17 ust. 1 porozumienia JSP). Sędziowie będą mogli pracować tak w pełnym, jak i niepełnym wymiarze czasu pracy.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 porozumienia JSP Jednolity Sąd Patentowy będzie wyłącznie właściwy w zakresie: „a) powództw w sprawach dotyczących faktycznych lub groźących naruszeń patentów oraz dodatkowych świadectw ochronnych i związanych z nimi środków obrony, w tym roszczeń wzajemnych dotyczących licencji; b) powództw w sprawach dotyczących stwierdzenia braku naruszenia patentów i dodatkowych świadectw ochronnych; c) powództw w sprawach dotyczących środków i nakazów tymczasowych i ochronnych; d) powództw w sprawach dotyczących unieważnienia patentów oraz dotyczących stwierdzenia nieważności dodatkowych świadectw ochronnych; e) powództw wzajemnych dotyczących unieważnienia patentów oraz dotyczących stwierdzenia nieważności dodatkowych świadectw ochronnych; f) powództw w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie wynikających z ochrony tymczasowej udzielonej w związku z publikacją europejskiego zgłoszenia patentowego; g) powództw dotyczących stosowania wynalazku przed udzieleniem patentu lub dotyczących prawa opartego na uprzednim stosowaniu wynalazku; h) powództw o wynagrodzenie z tytułu licencji na podstawie art. 8 rozporządzenia (UE) nr 1257/2012; oraz i) powództw w sprawach dotyczących postanowień Europejskiego Urzędu Patentowego wynikających z jego zadań, o których mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1257/2012”. Wskazany katalog jest katalogiem zamkniętym, co oznacza, że w sprawach w nim niewymienionych będą nadal właściwe sądy krajowe umawiających się państw członkowskich¹¹⁶.

Na mocy porozumienia JSP zostanie również utworzone centrum mediacji i arbitrażu w odniesieniu do patentów zwane „Centrum”, z siedzibą w Lublanie i w Lizbonie¹¹⁷.

¹¹⁵ Zob. art. 4 ust. 1 statutu JSP.

¹¹⁶ Zob. art. 22 ust. 2 porozumienia JSP.

¹¹⁷ Zob. art. 35 ust. 1 porozumienia JSP.

Zadaniem Centrum będzie zapewnienie infrastruktury w zakresie mediacji i arbitrażu w sporach dotyczących patentów, unormowanych w porozumieniu JSP. Zasady zarówno przeprowadzanych mediacji, jak i arbitrażu ustali Centrum¹¹⁸.

3.3. Postępowanie przed Jednolitym Sądem Patentowym

Jednolity Sąd Patentowy w celu rozstrzygnięcia toczących się przed nim spraw będzie orzekał na podstawie porozumienia JSP, a także Konwencji o udzielaniu patentów europejskich i innych porozumień międzynarodowych, które wiążą wszystkie umawiające się państwa członkowskie oraz mają zastosowanie do patentów¹¹⁹. Ponadto JSP będzie również orzekał na podstawie prawa Unii (w tym rozporządzenia PE i Rady a także rozporządzenia Rady) oraz prawa krajowego¹²⁰. Należy wskazać, iż w zakresie prawa krajowego będzie brane pod uwagę zarówno prawo umawiających się państw członkowskich, jak i w stosownych sytuacjach prawo państw, które nie są stronami porozumienia JSP. W związku z powyższym właściwe prawo krajowe będzie określone, zgodnie z art. 24 ust. 2 lit. a) i b) porozumienia JSP, przez postanowienia zawierające zasady prawa prywatnego międzynarodowego, określone w przepisach prawa Unii lub w przypadku ich braku czy też w sytuacji, że nie będą one miały zastosowania, w międzynarodowych aktach prawnych. W sytuacji braku odpowiednich regulacji na gruncie wyżej wskazanych przepisów prawo właściwe będzie określone zgodnie z lit. c) rzeczonego artykułu, tj. na podstawie przepisów krajowych prawa prywatnego międzynarodowego, określonymi każdorazowo przez JSP.

Przed Sądem Pierwszej Instancji, w tym przed jego oddziałami lokalnymi i regionalnymi, postępowania będą się toczyły za każdym razem w języku urzędowym Unii, a dokładnie w języku urzędowym (lub jednym z języków urzędowych) umawiającego się państwa, w którym znajduje się dany sąd¹²¹. Ewentualnie językiem postępowania będzie mógł być również język urzędowy lub języki urzędowe, które wyznaczą umawiające się państwa członkowskie, podlegające jednemu oddziałowi regionalnemu¹²². Niezależnie od powyższego art. 49 ust. 2 porozumienia JSP przewiduje, że umawiające się państwa członkowskie zawsze będą mogły zdecydować, że językiem postępowania przed ich oddziałem lokalnym czy też regionalnym ma być jeden lub kilka języków urzędowych EUP.

¹¹⁸ Zob. art. 35 ust. 3 porozumienia JSP.

¹¹⁹ Zob. art. 24 ust. 1 lit. b), c) i d) porozumienia JSP.

¹²⁰ Zob. art. 24 ust. 1 lit. a) i e) porozumienia JSP.

¹²¹ Zob. art. 49 ust. 1 porozumienia JSP.

¹²² *Ibidem*.

Szczegóły postępowania przed JSP będą ustalone w regulaminie wewnętrznym¹²³. Zgodnie z art. 41 porozumienia JSP postanowienia tego regulaminu powinny zagwarantować najwyższą jakość orzeczeń JSP oraz sprawność i oszczędność organizacji postępowań. Ponadto, jak dalej stanowi ten przepis, w regulaminie powinna również zostać zapewniona „sprawiedliwa równowaga między uzasadnionymi interesami wszystkich stron” oraz „wymagany poziom uznaniowości sędziów bez utrudniania przewidywalności postępowania dla stron”. Zgodnie z art. 42 ust. 1 porozumienia JSP Jednolity Sąd Patentowy powinien rozstrzygać spory „w sposób proporcjonalny do ich znaczenia i złożoności”. Z kolei do zadań JSP będzie należało zapewnienie stosowania w sposób uczciwy i sprawiedliwy zasad, procedur i środków zaradczych przewidzianych w porozumieniu JSP oraz w statucie JSP, tak aby nie zakłócały one konkurencji¹²⁴.

Zdolność prawną do bycia stroną w postępowaniu przed Sądem będą posiadały osoby fizyczne i prawne oraz podmioty równoważne osobie prawnej, które będą zdolne do wszczęcia postępowania zgodnie z ich prawem krajowym¹²⁵. Prawo wniesienia powództwa do JSP będą mieli właściciele patentów, uprawnieni z licencji (o ile umowa licencyjna nie będzie stanowiła inaczej, a właściciel patentu zostanie o tym wcześniej poinformowany), a także „każda inna osoba fizyczna lub prawna, lub każdy podmiot uprawniony do wniesienia powództwa zgodnie z prawem krajowym, których dotyczy patent”¹²⁶. Ponadto, zgodnie z art. 47 ust. 7 w zw. z art. 32 ust. 1 lit. i) porozumienia JSP powództwo będzie mogła również wnieść każda osoba fizyczna lub prawna lub każdy podmiot uprawniony do wniesienia powództwa zgodnie z prawem krajowym, których dotyczy decyzja Europejskiego Urzędu Patentowego wydana przy wykonywaniu jego zadań określonych w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1257/2012. Postępowanie przed Sądem będzie jawne, chyba że zajdzie konieczność wyłączenia jawności w interesie choćby jednej ze stron lub osób, których sprawa będzie dotyczyła, albo ze względu na ogólny interes sprawiedliwości lub porządku prawnego¹²⁷. Zgodnie z art. 52 ust. 1 porozumienia JSP postępowanie będzie się składać z trzech procedur, tj. pisemnej, dodatkowej i ustnej. Rozprawa dodatkowa będzie mogła zostać zwołana po zakończeniu procedury pisemnej, za upoważnieniem pełnego składu orzekającego, przez sędziego pełniącego obowiązki sprawozdawcy¹²⁸. W ramach tej rozprawy sędzia będzie mógł wraz ze stronami rozważyć, czy w danej sytuacji istnieje możliwość zawarcia ugody, w tym przez mediację lub arbitraż¹²⁹. Natomiast procedura ustna będzie stosowana

¹²³ Zob. art. 52 ust. 1 w zw. z art. 41 ust. 1 i 2 porozumienia JSP.

¹²⁴ Zob. art. 42 ust. 2 porozumienia JSP.

¹²⁵ Zob. art. 46 porozumienia JSP.

¹²⁶ Zob. art. 47 ust. 1–6 porozumienia JSP.

¹²⁷ Zob. art. 45 porozumienia JSP.

¹²⁸ Zob. art. 52 ust. 2 porozumienia JSP.

¹²⁹ *Ibidem*.

w celu właściwego wypowiedzenia się stron, przy czym za zgodą stron będzie można z tej procedury zrezygnować¹³⁰.

Środkami uzyskiwania i przeprowadzania dowodów w postępowaniu przed JSP, zgodnie z art. 53 ust. 1 porozumienia JSP, będzie w szczególności „a) przesłuchanie stron; b) żądanie przedstawienia informacji; c) przedłożenie dokumentów; d) przesłuchanie świadków; e) opinie biegłych; f) oględziny; g) testy lub eksperymenty porównawcze; h) złożenie pisemnego oświadczenia pod przysięgą (affidavit)”. Należy zaznaczyć, że zgodnie z ustępem 2 rzeczonego artykułu procedura przeprowadzania wskazanych dowodów zostanie określona w regulaminie wewnętrznym, z tym jednak zastrzeżeniem, że przesłuchania świadków i biegłych powinny się odbywać pod kontrolą JSP i zostać ograniczone do elementów koniecznych.

JSP powinien być przy ocenie dowodów niezawisły i swobodny¹³¹, a jego orzeczenia co do istoty będą mogły być wyłącznie oparte na podstawach, faktach i dowodach, które przedstawią strony lub które zostaną wprowadzone w drodze nakazu JSP do postępowania po uprzednim zapoznaniu się z nimi przez strony¹³². Należy dodać, że JSP będzie orzekać jedynie w granicach żądań przedstawionych przez strony¹³³. Zarówno orzeczenia, jak i nakazy będą podejmowane większością głosów składów orzekających i wydawane na piśmie wraz z uzasadnieniem w języku postępowania¹³⁴. Zgodnie z art. 80 porozumienia JSP Jednolity Sąd Patentowy będzie mógł „na wniosek wnioskodawcy i na koszt sprawcy naruszenia nakazać podjęcie stosownych środków służących rozpowszechnianiu informacji dotyczących orzeczenia Sądu, w tym przedstawienie i opublikowanie orzeczenia w całości lub w części w mediach publicznych”.

Zgodnie z art. 82 ust. 1 porozumienia JSP zarówno orzeczenia, jak i nakazy Sądu będą „wykonalne w każdym umawiającym się państwie członkowskim”. Z kolei ust. 2 omawianego artykułu przewiduje, że wykonanie orzeczenia może zostać „uzależnione od złożenia zabezpieczenia lub równoważnej gwarancji w celu zapewnienia odszkodowania za wszelkie poniesione szkody, zwłaszcza w przypadku nakazów”. Wykonanie poszczególnych orzeczeń będzie podlegało „prawu tego z umawiających się państw członkowskich, na którego terytorium wykonanie ma miejsce”¹³⁵.

Od orzeczenia Sądu pierwszej Instancji stronom będzie przysługiwało prawo odwołania do Sądu Apelacyjnego w terminie dwóch miesięcy liczonych od daty zawiadomienia

¹³⁰ Zob. art. 52 ust. 3 porozumienia JSP.

¹³¹ Zob. art. 76 ust. 3 porozumienia JSP.

¹³² Zob. art. 76 ust. 2 porozumienia JSP.

¹³³ Zob. art. 76 ust. 1 porozumienia JSP.

¹³⁴ Zob. art. 77 w zw. z art. 78 porozumienia JSP.

¹³⁵ Zob. art. 82 ust. 3 porozumienia JSP.

o wydanym orzeczeniu¹³⁶. Przedmiot odwołania będzie mógł obejmować zarówno kwestie prawne, jak i faktyczne.

3.4. Podsumowanie

Jednolity Sąd Patentowy ograniczy kompetencję państw członkowskich, które dotychczas były właściwe do rozstrzygnięcia sporów dotyczących patentów europejskich. W tym miejscu należy wskazać, że choć porozumienie JSP przewiduje, że państwa członkowskie nadal będą właściwe do rozpoznawania spraw nieobjętych właściwością Jednolitego Sądu Patentowego, to katalog spraw przekazanych do wyłącznej właściwości Sądu jest tak szeroki, iż wydaje się, że w rzeczywistości dla sądów krajowych nie pozostawiono do rozpoznania żadnych spraw.

Odnosząc się do wpływu, jaki wywrze omawiany system na polskie podmioty, należy wskazać, że mimo nieprzystąpienia przez Polskę do porozumienia JSP podmioty te będą mogły pozywać i być pozywane przed Jednolity Sąd Patentowy. Skoro bowiem polskie podmioty będą mogły uzyskać zarówno klasyczne, jak i jednolite patenty europejskie (zob. podpunkt 2.1. punktu 2), to będą one mogły również ubiegać się o ochronę przed Jednolitym Sądem Patentowym, który będzie miał wyłączną właściwość do rozstrzygnięcia sporów dotyczących przedmiotowych patentów. I tak na przykład w sytuacji gdy podmiot z umawiającego się państwa członkowskiego naruszy patent podmiotu z Polski, ten ostatni będzie mógł wnieść stosowne powództwo do Jednolitego Sądu Patentowego. Natomiast w odwrotnej sytuacji, tj. wtedy gdy podmiot z Polski naruszy jakiś patent na terytorium państwa członkowskiego związanego porozumieniem JSP, będzie on narażony na wystąpienie w roli pozwanego. Jednak w związku z tym, że Polska nie jest związana porozumieniem JSP, nie będzie mogła utworzyć oddziału Sądu na swoim terytorium, a przez to polskie podmioty będą musiały bronić swoich praw przed oddziałem centralnym w Paryżu, Londynie bądź Monachium. Skutkiem powyższego będzie to, że jakiegokolwiek wystąpienie przed Jednolitym Sądem Patentowym będzie się wiązało z ponoszeniem dodatkowych kosztów, w tym na tłumaczy, profesjonalnych pełnomocników władających językiem postępowania czy też na podróż do innego państwa i zakwaterowanie. Należy się zgodzić z twierdzeniem prof. dr hab. Aureli Nowickiej¹³⁷, że dla polskich podmiotów jurysdykcja Jednolitego Sądu Patentowego będzie oznaczać „ograniczenie dostępu do sądu, poważny wzrost kosztów postępowań, utrudnienie obrony przed zarzutami, często bezzasadnymi, naruszenia cudzych praw”.

¹³⁶ Zob. art. 73 ust. 1 porozumienia JSP.

¹³⁷ A. Nowicka, R. Skubisz, *Pakiet Patentowy...*, s. 19.

Zakończenie

Jednolity system ochrony patentowej tworzy patent europejski o jednolitym skutku oraz Jednolity Sąd Patentowy. System ten zostanie wprowadzony przez tak zwany pakiet patentowy, na który składają się dwa unijne rozporządzenia wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie uzyskiwania jednolitych patentów europejskich, tj. rozporządzenie PE i Rady nr 1257/2012 oraz rozporządzenie Rady nr 1260/2012, a także umowa międzynarodowa w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego, zawarta w dokumencie Rady nr 16351/12. Oba rozporządzenia mają być stosowane od dnia wejścia w życie porozumienia JSP. Porozumienie JSP wejdzie w życie w momencie, kiedy ratyfikuje je trzynastcie umawiających się państw, z Niemcami, Anglią i Francją na czele. Wzmocnioną współpracę podjęło 25 państw członkowskich, bez Hiszpanii, Włoch i Chorwacji, natomiast porozumienie JSP podpisało 25 państw członkowskich, bez Hiszpanii, Chorwacji i Polski.

Jednolity patent będzie tytułem ochronnym, uzyskiwanym w dwóch fazach. W pierwszej fazie będzie on udzielany przez EUP na tych samych zasadach co patent europejski, a dopiero w drugiej fazie zostanie mu nadany jednolity skutek ustanowiony w rozporządzeniu PE i Rady nr 1257/2012. Zgodnie natomiast z rozporządzeniem Rady nr 1260/2012 jednolity patent będzie obowiązywał w jednym z trzech języków EUP, tj. angielskim, niemieckim bądź francuskim. Patent ten będzie wywierał taki sam skutek na terenie wszystkich państw, które podjęły wzmocnioną współpracę oraz ratyfikują porozumienie JSP.

Jednolity Sąd Patentowy będzie miał wyłączną jurysdykcję do rozstrzygania sporów patentowych powstałych w związku z funkcjonowaniem patentów europejskich oraz patentów europejskich o jednolitym skutku. W skład Jednolitego Sądu Patentowego będzie wchodził Sąd Pierwszej Instancji z oddziałami lokalnymi i regionalnymi oraz Sąd Apelacyjny. Sędziowie tego sądu będą pochodzić z różnych umawiających się państw członkowskich, w celu zapewnienia jego wielonarodowego charakteru. W oddziałach lokalnych oraz regionalnych postępowania będą prowadzone w języku urzędowym kraju, w którym znajduje się dany sąd, lub w języku, który wspólnie wskażą wszystkie strony, lub też w języku, w którym udzielono patentu. Z kolei w oddziale centralnym językiem postępowania co do zasady będzie język, w którym udzielono patentu, a w Sądzie Apelacyjnym język, w którym toczyło się postępowanie przed Sądem Pierwszej Instancji. Orzeczenia Sądu będą skuteczne i egzekwowalne od razu w każdym umawiającym się państwie członkowskim.

Wprowadzony system najprawdopodobniej okaże się bardzo korzystny dla wysoko rozwiniętych państw członkowskich, o wysokim poziomie innowacyjności. Natomiast dla państw słabo rozwiniętych, o niskim poziomie innowacyjności system ten może

okazać się swoistym utrudnieniem zarówno w uzyskaniu patentu europejskiego o jednolitym skutku, jak i w zakresie ochrony wynikających z niego praw. Państwem, które dostrzegło zagrożenia związane z przyjęciem omawianego systemu, jest Polska, która w ostatniej chwili, mimo związania się wzmocnioną współpracą, zdecydowała się nie podpisywać porozumieniem JSP. W związku z powyższym na terytorium Polski patent europejski nie będzie wywierał jednolitego skutku, a podmioty z Polski będą pozywane przed Jednolity Sąd Patentowy jedynie w sytuacji, kiedy naruszą jednolity patent na terytorium innego państwa członkowskiego, które przyjęło pakiet patentowy w całości. Warto jednak dodać, że podmioty z Polski będą również korzystały z nowo powstałego systemu przez to, że będą mogły uzyskiwać patenty europejskie o jednolitym skutku i co za tym idzie pozywać przed Jednolity Sąd Patentowy podmioty, które naruszą te patenty na terytorium państw członkowskich, które podjęły wzmocnioną współpracę i ratyfikowały porozumienie JSP.

Zastosowane przez polski rząd rozwiązanie wydaje się optymalne dla polskich przedsiębiorców, ośrodków naukowych oraz innych polskich użytkowników systemu patentowego. Wyłączenie Polski z „gąszczy” obowiązujących jednolitych patentów europejskich, których teksty autentyczne będą dostępne jedynie w języku angielskim, niemieckim bądź francuskim, uchroni polskich zgłaszających przed koniecznością dokonywania tłumaczeń tych patentów we własnym zakresie i na własny koszt. Ponadto, brak jednolitego skutku patentów europejskich na terytorium Polski uchroni polskie podmioty przed ryzykiem naruszenia tych patentów i powództwami o ich naruszenie. Jeśli natomiast polskie podmioty będą chciały pozywać przed Jednolity Sąd Patentowy lub zostaną przed niego pozwane w związku z naruszeniem jednolitych patentów na terytorium państw–stron porozumienia JSP, będą się one musiały liczyć z ponoszeniem kosztów, w tym przede wszystkim na tłumaczy oraz profesjonalnych pełnomocników władających językiem postępowania.

Konstatując, stwierdzić należy, że zaletą jednolitego systemu jest krok w przód w zakresie integracji państw członkowskich UE w dziedzinie własności przemysłowej. Niestety, wadą tego systemu, która może przyćmić jakiegokolwiek jego zalety, jest nieuwzględnienie interesów podmiotów z państw o niskim potencjale rozwoju technicznego.

Summary

Unitary System of Patent Protection

The aim of the article is to discuss the problems connected with introducing the unitary patent system, the so-called patent package, which comprises the European

unitary patent, and the Unified Patent Court. The article presents the origin of creating the unitary patent system with the consideration of the most significant views on the subject over the years. At the same time, the legal basis for the creation of the said system based on strengthened cooperation of the majority of Member States, as well as the objections raised in connection with it by Member States opposing it, were elaborated. In this scope, the article discusses two European regulations introducing strengthened cooperation in the field of obtaining European unitary patents, i.e. the regulation of the European Parliament, regulations of the Council no. 1257/2012 and 1260/2012 as well as the international agreement on the Unified Patent Court, contained in the document of the Council no. 16351/12. The European unitary patent was described with particular emphasis on its language system as well as the effects it will have once it becomes binding. Also, the legal status, the structure and the competence of the Unified Patent Court, which will be competent for settling disputes arising in connection with European patents, as well as European unitary patents were discussed. Moreover, the article indicates potential consequences which could appear as a result of introducing the said system in Poland, which is one of the countries of low level of innovativeness.

Bibliografia

Literatura

Kuś A. (red.), *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010.

Nowicka A., *Finalizacja procesu tworzenia jednolitej ochrony patentowej i Jednolitego Sądu Patentowego*, http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/nie_dla_pat_jed/A.N._Jednolity_patent.Aktualizacja.listopad_2012.pdf [pobrano: 10.05.2013]

Nowicka A., *Jednolita ochrona patentowa i jednolity sąd patentowy. Istotne zagrożenia*, http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/aktualnosci/121206/2012-12-05_Jednolity_patent_istotne_zagrozenia.pdf [dostęp: 10.5.2013]

Nowicka A., *Jednolita ochrona patentowa i jednolity sąd patentowy – zagrożenia i niekorzystne konsekwencje w Polsce*, http://www.rzecznikpatentowy.org.pl/nie_dla_pat_jed/A.N._Jednolita_ochrona_patentowa_i_Jednolity_Sad_Patentowy_zagrozenia_i_niekorzystne_konsekwencje_w_Polsce_15.pdf [dostęp: 10.05.2013]

Nowicka A., *Kontrowersje dotyczące utworzenia jednolitej ochrony patentowej i Jednolitego Sądu Patentowego*. Analiza prawna, „Rzecznik Patentowy” 2012, nr 2–4/2011.

Nowicka A., Skubisz R., *Pakiet Patentowy (ocena z perspektywy Polski)*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2013, nr 4.

Szwarc M., *Zróznicowana integracja i wzmocniona współpraca w prawie Unii Europejskiej*, Warszawa 2005.

Vall M. du, *Prawo patentowe*, Warszawa 2008.

Akty prawne i źródła internetowe

Analiza w sprawie potencjalnych skutków gospodarczych wprowadzenia w Polsce systemu jednolitej ochrony patentowej, <http://www.isoc.org.pl/system/files/deloitte.pdf> [pobrano: 10.05.2013].

Konwencja z dnia 5 października 1973 r. o udzielaniu patentów europejskich, Dz. U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737.

Konwencja wiedeńska z dnia 23 maja 1969 r. o prawie traktatów, Dz. U. z 1990 r. Nr 74, poz. 439.

Notatka Komisji Europejskiej z dnia 11 grudnia 2012 r., Pakiet reform systemu patentowego – najczęściej zadawane pytania, http://ec.europa.eu/polska/news/images/130116_patent/3_czesto_zadawane_pytania.pdf [pobrano: 10.05.2013].

Oficjalna strona Ministerstwa Gospodarki, <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczości/Jednolity+patent+europejski/Historia+prac+nad+jednolitym+patentem+UE>

Opinia Trybunału (w pełnym składzie) z dnia 8 marca 2011 r. – Rada Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE C 211/2 z 16.07.2011 r.

Porozumienie z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego (dokument Rady nr 16351/12 ze zm.), http://register.consilium.europa.eu/servlet/driver?page=Result&lang=PL&ssf=DATE_DOCUMENT+DESC&fc=REGAISPL&srm=25&md=400&typ=Simple&cmsid=638&ff_COTE_DOCUMENT=16351%2F12&ff_TITRE=&ff_FT_TEXT=&ff_SOUS_COTE_MATIERE=&dd_DATE_REUNION=&single_comparator=&single_date=&from_date=&to_date= [pobrano: 10.05.2013].

Projekt porozumienia w sprawie Europejskiego i Wspólnotowego Sądu Patentowego oraz projekt jego statutu (Dokument Rady nr 7928/09 z 23.03.2009 r.), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/09/st07/st07928.pl09.pdf> [pobrano: 10.05.2013].

Projekt porozumienia w sprawie Jednolitego Sądu Patentowego i projekt statutu (dokument Rady nr 16221/12 z dnia 14 listopada 2012 r.), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/12/st16/st16221.pl12.pdf> [pobrano: 10.5.2013].

Projekt protokołu z 2583. posiedzenia Rady (UE), (Konkurencyjność (rynek wewnętrzny, przemysł, badania)), które miało miejsce w Brukseli 17 i 18 maja 2004 r. (dokument Rady nr 9586/04 z dnia 15.06.2004 r.), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/04/st09/st09586.pl04.pdf> [pobrano: 10.05.2013].

Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie patentu wspólnotowego, Dz. Urz. WE C 337 E z 28.11.2000 r.

Raport roczny za 2011 r. Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, http://www.uprp.pl/uprp/_gALLERY/47/71/47712/raport_roczny_2011.pdf [pobrano: 10.05.2013]

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, Dz. Urz. UE L 351/1 z 20.12.2012 r.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2012 z dnia 17 grudnia 2012 r. wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej, Dz. Urz. UE L 361/1 z 31.12.2012 r.

Rozporządzenie Rady (UE) nr 1260/2012 z dnia 17 grudnia 2012 r. wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej w odniesieniu do mających zastosowanie ustaleń dotyczących tłumaczeń, Dz. Urz. UE L 361/89 z 31/12/2012 r. Sprawa C-274/11 – *Królestwo Hiszpanii przeciwko Radzie Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 219//16 z 23.07.2011 r. Sprawa C-295/11 – *Republika Włosa przeciwko Radzie Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 232/34 z 6.08.2011 r.

Traktat z Amsterdamu zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty podpisany 2 października 1997 r. w Amsterdamie, Dz. Urz. UE C 340 z 10.11.1997 r.

Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany dnia 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie, Dz. Urz. UE C 306 z 17.12.2007 r.

Traktat z Nicei zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz niektóre związane z nimi akty prawne podpisany 26 lutego 2001 r. w Nicei, Dz. Urz. UE C 80 z 10.03.2001 r.

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 598 ze zm.

Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE C 83/47 z 30.03.2010 r.

Wersja skonsolidowana Traktatu o Unii Europejskiej Dz. Urz. UE C 83/13 z 30.03.2010 r.

Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie Patentu wspólnotowego – Podejście ogólne (dokument Rady nr 16113/09 ADD 1 z 27.11.2009 r.), <http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/09/st16/st16113-ad01.pl09.pdf> [pobrano: 10.05.2013].

Wniosek o opinię przedstawiony przez Radę (UE) w trybie art. 300 ust. 6 WE (opinia 1/09), Dz. Urz. UE C 220 z 12.09.2009 r.

Wniosek w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady wprowadzającego wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej KOM (2011) 215, [http://orka.sejm.gov.pl/SUE7.nsf/Pliki-zal/COM%282011%29%20215%20wersja%20ostateczna.pdf/\\$file/COM%282011%29%20215%20wersja%20ostateczna.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/SUE7.nsf/Pliki-zal/COM%282011%29%20215%20wersja%20ostateczna.pdf/$file/COM%282011%29%20215%20wersja%20ostateczna.pdf) [pobrano: 10.05.2013].

Wniosek w sprawie rozporządzenia Rady wprowadzającego wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej w odniesieniu do odpowiednich ustaleń dotyczących tłumaczeń KOM (2011) 216, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0216:FIN:pl:PDF> [pobrano: 10.5.2013].

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE (wielka izba) z dnia 16 kwietnia 2013 r. (sprawy połączone C – 274/11 i C – 295/11), <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62011CJ0274&lang1=pl&lang2=EN&type=NOT&ancre=> [pobrano: 10.05.2013].

